

Életünk

AZ EURÓPAI MAGYAR KATOLIKUSOK LAPJA

VII. évfolyam 10. szám (7. Jahrgang Nr. 10.)

A Z St.Gallen — Erscheint monatlich

1975 október 1.

Egy jelentős történelmi évforduló

Az 1975-ös szentévben két jelentős magyar történelmi évfordulóra készülünk: Mindszenty József bíboros pappászentelese 60. és hercegprímási székfoglalása 30. évfordulójára.

Az első jubileum, a gyémántmise helyett május 10-én requiemjére gyűltünk egybe a bécsi Stempfandsomban. Öt nap múlva innen Bécsből kísértük el utolsó útjára az ősi, magyar zarándoktól is évszázadokon keresztül buzgón látogatott máriazelli bazilikába. A méltó gyászbeszédet és a temetési szertartást a rádiók és televíziók adásain át figyelhették és hallhatták az egész világon.

Bécsben és Máriacellben egyformán éreztük, hogy annak szelleme és életműve, akinek koporsóját előbb körülálltuk s azután sírba helyeztük, tovább él és a halál után is mutatja nekünk az emberhez méltó élet útját ebben a szellemi és erkölcsi értékeit sutba dobó zavaros világban. Majdnem úgy látszik, hogy Mindszenty bíboros, akinek sírját a hetenkint ezrekre menő zarándokok állandóan friss virágokkal díszítik, történelmünknek szinte Szent Istvánhoz hasonló é l ő személyévé válik a második évezred kezdetén. Nem mehetünk el tehát az esztergomi székfoglalás 30. évfordulója mellett szólanul, még ha a halál meg is akadályozott bennünket abban, hogy a jubileum alkalmával a bíborost földi életében körülvehessük hálánkkal és hódolatunkkal.

A kinevezés körülményei

Mivel némelyek kérkedtek azzal, hogy szerepük volt Mindszenty primási kinevezésében, néhány szót kell szólnunk a kinevezés körülményeiről. Azután nemcsak az otthoni, de a külföldi sajtóban is történt utalás arra, mintha XII. Pius pápát egyetlen szempont vezette volna a kinevezésnél, és pedig az, hogy Mindszenty néhány hónapot töltött a hitleristák fogságában. Ebből a római suttogásból igaz annyi, hogy a háború vége felé a pápa egyik személyes megbízottja nálunk vértanúságra is készen álló püspökjelöltek után tudakozódott. Nyilván az elsők között szerepelt ebben a sorban Mindszenty.

A pápa közel félévi széküresedés után nevezte ki Mindszentyt esztergomi érsekké és a kiválasztásnál Mindszenty főpásztori kvalitásaira volt mindenekelőtt tekintettel. Az igazság ebben a tekintetben az, amit Mindszenty — szerénységére és tartózkodására jellemzően — az Emlékirataim-ban röviden megörökített: « . . . vállaltam a súlyos terhet. Döntő volt ebben XII. Pius pápa akarata és bizalma, aki ismerte papi és lelkipásztori tevékenységemet és annak alapján alkalmasnak talált a veszprémi püspökségre a kormány akarata és akadémikuskodása ellenére. Tudott fogsomról és a nuncius jelentései alapján arról, hogyan kormányoztam egyházmegyémet.»

Döntő szava volt Mindszenty primási kinevezésében Angelo Rotta nunciának, akit az oroszok kiutasítottak tőlünk. Ő készítette elő nagyon lelkiismeretesen a kinevezést. Grösz kalocsai érsekkel, aki nem akarta semmiképpen sem vállalni az esztergomi áthelyezést, ő beszélte meg, hogy a veszprémi vagy a győri püspök legyen Serédi utódja. A kinevezés ügyében küldött pápai levél is Grösz érsek kapta az egyik külföldi budapesti követség útján. A levélben röviden az állt, hogy beszélje meg Mindszenty veszprémi püspökkel a pápa akarata: fogadja el az esztergomi érsekséget.

Ezért Grösz érsek 1945. szeptember 7-én elindult Kalocsáról Veszprémbe. Autója azonban Fejér vármegye határán felmondta a szolgálatot s így első nap csak Székesfehérvárra tudott eljutni. Innen alkalmi tehergépkocsi vitte Veszprémbe, de csak este tudott a püspökkel tárgyalni, mivel ő is használt gépkocsin járt s ez az autó is útközben javításra szorult az Andocs és Veszprém közötti háborús károkkal teli országúton. Éjfélig tartott a tárgyalás, melyen Grösz érsek nem kapta meg a kívánt választ. A püspök az éjszaka többi részét átvergödté. Reggel sem adott választ, csak harmadnap múlva közölte Grösz személyes megbízottjával, hogy vállalja a súlyos terhet. (Azok a hírek is, hogy Mindszenty kapva-kapott az esztergomi érsekség után, kitalálások és rágalmak.)

«Akarok jó pásztor lenni!»

Az új primás az esztergomi bazilikában 1945. október 7-én tartotta meg székfoglalását. Történelmi jelentőségű beszédében az Egyház és ország súlyos helyzetéről többek közt ezeket mondta: «Történelmünk legnagyobb erkölcsi, közjogi és gazdasági örvényében fuldoklik a vérző Magyarország». A legfőbb orvosságot is megjelölte: «Legyünk most az imádság nemzete! Ha újból megtanulunk imádkozni, lesz honnét erőt és bizalmat meríteni.» A saját sorsát egy mondatban foglalta össze: «Akarok jó pásztor lenni, aki, ha kell, életét adja juhaiért, Egyházáért és hazájáért!»

A nemzet megtanult a Mária-évben imádkozni; bizalom töltötte el a Gondviselés és a Magyarok Nagyműve iránt. Jelentős magyar személyiség állította előttem, hogy 1956 Október is Mindszenty küzdelmének és áldozatának volt a szükségszerű gyümölcse. És ma is a hűséges magyarok előtt, akiknek érdeméből kereszténységünk a rákényszerített ádáz küzdelemben helyt áll, Mindszenty primás példás papi élete és a lelkekért hozott sok-sok áldozata ragyog.

VECSEY JÓZSEF

Szép

A szemetes csakhogynem kivágja alólam seprőjével a lábam, mert befelé sandít a mosoda ajtaján. Nagy hangon bekiált a vasalólányra: ciao bella! Erre a napra boldoggá tette a mások ruháinak tisztogatása közben, hogy szépemnek nevezte őt.

Az autóbuszon gömbölyű alsótestével az én ülökém felét is elfoglalja természetes szomszédnőm. Fele arca anyajegyes vörös folt. Hordhatna inkább valami arab fátyolt. Kezében azonban óriás virágcsokor. Kedveskedni akar valakinek a széppel a kert színeiből.

Az olasz férfi pimasz módon fixirozza a három lélekzetelállító szőkeséget, akik telegyűrűzték ujjait. Nyakukban is hemzseg a láncok és gyöngyök kavargása. Mindent magukra pakolnának, hogy még elbűvölőbbeknek látszódjanak.

A harmadik pad utasnője kozmetikai szereivel bibelődik. Pirosítóval, puderral igazítja helyre megkopott álcáit. Mi is lenne a világgal tükör nélkül?

Szuszogva tolong a kijárat felé a duplatarkójú, hármastokás sorsjegyáros. Hiába tartja fényképét a jégszekrénye ajtaján, hogy elrémüljön magától, mikor belenyúl a vonalait elhárjásító nyálánságokért.

Micsoda ruhák? Hány dühös visszadobás után illegeti idomait feszülő nadrágjában az öklömnyi fülbevalós hölgyecske, akinek vaskos csipője körül a maratoni futást lehetne megversenyezni. Nők perverzítése, hogy mégis mutogatják, ami csúnya rajtuk: sose lehet tudni. Inkább engedelmességek a divatnak, mint a jóízlésnek, mert elsősorban föl akarnak tűnni.

A frizurák is változatosak. A dúshajú, akinek a szemöldökéből nő ki a sörénye, másként fésülködik, mint a választékos zvikkeres úr, aki 13 szál fejbőrre olajzott ékességét keféletti vissza huzat okozta rendezetlenségéből.

Pont most állt mellénk az ellenbusz. A jóllakott tekintetek odafordulnak az új vadászterületre.

Égőszemű művész-növendék bök farba rajztáblája sarkával. A parkban a lovasszobor sehogyse tud kilépni bronzmerevségéből. Nem természetlenség szegélyezik az útvonalat: minden épület másformájú. Ja, az olaszok tanították meg városépítést Európát. Az építészeti hivatal nem hagyja jóvá a sablonos terveket. Hogy tudták fölfuttatni az ötödik emeletig a bugamvil liláját? Minden erkély roskad a tarkaságtól. Amott az a szép növény, melyet még mindig nem honosítottam meg a keitemben.

A kalauz danolni kezd. Rádiózenét birizgál kapcsolójával a Liszt-hajú kamasz.

A görögök az embert eszes állatnak nevezték. Ez azt jelenti, hogy az ember testi működése: evés, alvás, utódok létrehozása, harag, jókedv, játék, munka hasonló mint a szárnyasoké vagy négy-lábúaké. Azaz, ha marslakó tévedne a földre, első pillanatra az ember kétlábú állatnak tűnne föl neki. Ha a Marson állatkeret létesítenének, a sok ketrec között a csimpánz, gorilla után az egyik vasrács mögött búslakodó lény fölé ezt írják: ember.

De csakhamar kitűnik, hogy az ember mégiscsak több: esze van. Agyvelejében valami megmagyarázhatatlan plusz van: fejlődőképes, találékony. Az orosz-lán az állatok királya, az ember az egész teremtés koronája. A biblia parancsát, akárki akárhogy értelmezi, akármilyen értéket tulajdonít neki, a «hajtsd hatalmad alá a földet», az ember megvalósította.

Az ifjúság nevelésekor érezték Helasz tanítói, hogy az észre hivatkozás még nem elég. Kalokagathia, kaloskai agathos, a szép és jó kifejlését hangoztatták ideálul.

A jóság és rosszaság, ha nem is mint tudatos erkölcsi alanyban, de csíráként gazdja a fészkekre repülő madárban, a gazdáját megmentő kutyában.

Hogy szépérezék van-e a fészket rakó nádiverében, tisztálkodó macskában, nem tudom. Az ember óriási utat tett a faág ritmikus zajától a Bach fugáig. A természeti szépségek: kagyló rajza, zebra csíkozása, kígyóbőr pikkelye öntudatlan és kényszer jellegű. A teknősbéka nem folyik bele háza milyenségébe. Csak az emberben válik tudatossá a toboz finomsága, lefesti a margaretát, alkotni kezd. A Teremtő kicsi mása lesz. Vagyok bátor kijelenteni, hogy az ember művészetében dicsőül maga fölé, mikor utánozgatja a természetben leledző szépet.

Még a kockakőburkoló is. Éppen a Piazza di Spognán álldogálok, hogy kinyisson a szállító cég, ahol 50 képet akarok föladni. Három munkás kocogtatja a követ. Azaz csak egyik a szakí. A másik kettő csak keze alá dolgozik. A vasbunkó végén keresztvas. Az egyik ágát markolja, a másikat biccentgeti, hogy a fém furkó telepofával vagy csak a szögletével koccanjon rá a gránitra, amelyet a síkba üt és befészkel az alátömött homokba. Gorillatestű, csontosarcú, akiről azt gondolnák, hogy csak baromi teljesítményre való s mégis mint remekművet gusztálja a letapikolt köveket. Hasonló testtartással szemléli a Via Babuino műtermeiben a festő az utolsó ecsetvonásokat.

Az azaleákkal teli Spanyol-lépcsők művészinasai, gyorsportré-rajzolói azon álmodoznak, bár csak ebben a környezetben folytathatnák életüket, ahol a kirakatok mindenféle művesség termékeitől terhesek. Szőnyegárusok, fémmű-

vesek, antikkereskedők váltakoznak itt a galériákkal, amelyeknek falain állandó és váltakozó képanyagok zsúfolódnak.

Nemhiába itt székel a szépművészeti akadémia, ahol égőszemű fiúk és lányok tömítik a szenvedélyes munkát az áhítatos odaadással.

Ide nyílik a Via Condotti is, az ékszersodák utcája, milliárdos kincseivel.

Mennyit érhetnek a műemlékek, amelyeket 3 ezer év halmozott össze a 30 ezer templomban, 20 ezer kastélyban, 3 ezer archeológiai intézetben. Keseregnek is az olaszok, hogyha a műemléket is beszámítanók valuta fedezetnek, a lira lehetne a világ egyik legszilárdabb pénzneme. Nem véletlen szerencse találat, mint a petróleum és arany, hanem századok alatt ügyes kezek és finom ujjak produktumai.

Mi magyarok meg azzal vigasztaljuk magunkat, hogy a költészetben világviszonylatban nagyhatalom vagyunk.

Mi maradna az ember történetéből, ha kiolvadnának belőle romépületei, csonka szobrai, freskótöredékei. Türellemmel illesztgeti a szakértő a szétmálolt vázadarabokat, hátha egyszercsak megoldódik az etruszk-nyelv titka. Mai pingáló asszonyok, fokosnyelet faragó juhászok, a népköltészet ugyanabból a géniuszából merítenek, mint az obeliszkokat és kőféléket véső ős ornamentikusok, csak ma telefonkagylóit terveznek, akkor a fáraónak legyezőt himezték. A kalapját hetykére biccentő kanász, a bajuszát pödrő csősz, a huncutkáját homlokára cukrozó lány kezében ugyanaz az ösztön feszül, mint a fáraókat balzsamozóiban és az ékszerreit gyöngyosorba fűzőiben. Csak a régi művész mindenes volt, most szétördelődik a szakma, mint specializálódó korunk: kirakatrendező, színpadtervező, szőnyeges, rajzfilmes, színes üveget olmozó, stb. stb.

A villendorfi Venus, Rubens bájos szépségei, Botticelli törékeny idegalakjai a nemi ideál különféle megjelenítései. VIII. Henrik vagy I. Ferenc portréi elárulkodják nemi ízlésüket is.

Az Egyház is beleöltözködik a szép különleges formáiba. Pisai, firenzei, milánói dómok. A keresztény civilizáció fölött gúnyoroskodó jöjjön csak Rómába: mit halmoztak össze itt a pápák? Nemcsak Raffaelloval, Michelangeloval díszelve a vatikáni múzeum. Nem rég óta fehérlenek a görög márványok az új beton és vas környezetben. A legmodernebb képtár hosszú termeinek a végére jól elfáradunk. VI. Pál így tépelődik: ha nem lennének művészek, a papokat kéne művésszé nevelni.

A kertben zsolozsmázom a Benedicite zsoltárt, mely elsorolja a természet szépségeit az ismétlődő rákiáltással: áldjátok az Urat. A harmadik fáról belekotyog a rigó. Ugyanazé az Alkotóé

Menekülés a fészekből

«Minden teremtett állat között az ember a legtehetelenebb. A csirke például alig bújik ki a tojásból, máris otthagyja a fészket, az embernek viszont sokszor húsz esztendő sem elég, hogy saját lábára álljon.» Egy tréfáskedvű tanárunk annak idején így vezette be mondani-valóját, amikor (a tanárok nemcsak oktattak, de neveltek is) és így a szülők iránti tisztelet és szeretet gondolatát igyekezett belénk plántálni.

A idézett húsz esztendő közben a mi világunkban nagyon lerövidült. Az önállóságra és szabadságra való törekvés — felelőtlenül a köztudatba bedobott szólások és hamis nevelési elvek következményeként — már a serdülő, sokszor még teljesen éretlen fiatalokat a szülői ház mielőbbi elhagyására indítja. Ha azután fiatalok áruházi tolvajokról, öngyilkos gyerekekről, hazulról elszökött fiatalokról hallunk, akik teljesen lerongyolódva és elzülve valamelyik nagyváros nyomornegyedében kötnek ki s kerülnek rendőrkézre, — akkor mindezt az időelőtti fészekhagyás számlájára írhatjuk.

Az egyik képes folyóirat nemrég egy anya panaszát hozta le: «Nem tudom, mi történt a leányunkkal! Még csak 16 éves, de az utóbbi időben egészen renitensé vált. Fenntartja magának a jogot, hogy oda menjen és azt csináljon, ami neki tetszik. Sokszor egész éjszakákon át kimarad. 'Ő 16 éves, és joga van, hogy az ő egyéni életét élje. Az egyik tanárának is ez a véleménye.' — Mi tévők legyünk?»

A folyóirat tanácsadójának válasza így hangzott: «Legyenek nagyobb bizalommal leányukkal szemben! 16 éves korában már tényleg felnőtt és eléggé érett, hogy saját lábán járjon. A gyerekek emancipációja fontos és szükséges, még akkor is, ha a szülők számára ez fájdalmas folyamat. A felnövő ember számára azonban ez szükséges, hogy elszakítsa a gyermeki függőség szálait és így kész emberré legyen.»

A kérdés csupán: így, ilyen módon? És hova vezet mindez?

vagyunk. De csak én tudom tudatosan csodálni a világot, a fekete madár csak trillájával hirdeti. Amíg nem jelent meg az ember, az ezer fényévek óta létező mindenségben, nem létezett, aki elsőhajtotta: szép. Ez méltóságunk.

Talán az égben is az Isten szépsége ígéz meg elsőnek s csak betetőz az egyedül megmaradó szeretet, miként a jósága csak fokozza a szemnek tetszőt a szerelmesében.

PROKOP PÉTER

E kérdések kapcsán egy másik esetre kell emlékeznünk. Fáradtan és kétségbeesetten telefonál egy apa a hajnali órákban a rendőrségre: 15 éves lányukat kereste egész éjszaka a városban. Nem ment haza az este és attól félnek, hogy valami baja történt. A rendőrség sok keresés után megtalálta őt az egyik városi parkban — holt részegen. De minden faggatás ellenére sem árulta el, hol és kikkel töltötte el az éjszakát.

«Mindent megadtunk, mindent engedtünk neki! Nem akartuk, hogy maradinak nézzenek bennünket. De, hogy így visszaéljen bizalmunkkal, nem gondoltuk volna» — panasolta az apa.

«Nem akarjuk, hogy maradinak tartsanak bennünket!» Sok mai szülő gondolkodik így, mert engedik magukat a sok, még ki nem érett nevelési «elvek»-től befolyásoltatni. Mintha a gyermek jószándékú irányítása és vezetése a gyermeki öntudat megerősökölését jelentené! Ezért nem is mernek elveket leszögezni és ha lehet, elkerülnek minden erőfeszítést, hogy nevelőleg hassanak rájuk, — holott ezt még az állami törvények is előírják. Így azután nem is csodálható, hogy a fiatalok abban a meggyőződésben nőnek fel, hogy az otthon, a társadalom, az egész világmindenség egyetlen célja és hivatása semmi más, mint hogy nekik egy saját elképzelésük szerint berendezett életet biztosítson. Ez a fiatalság azonban csak testileg koraérett, lelkileg és szellemikben azonban nem, éppen ezért lenne komoly segítségre szüksége.

Igen, a gyerekeknek el kell szakadniuk szüleiktől. Az otthon köldökzsinórjának ideje és hivatása is lejár. Ez helyes és szükséges folyamat az emberi egyéniség kifejlődésében. De e folyamatnak nem törésszerűen, hanem fokozatosan, lépésről lépésre kell és szabad végbemennie. Már ezért is maguk a szülők neveljék gyermekeiket önállóságra. Engedjék meg, hogy zsebpénzüket maguk osszák be maguknak; szobájukat, holmijukat (játékaikat) ők maguk tartsák rendben; a családi életben adjanak nekik bizonyos felelősséggel járó munkakört; ruházatuk megvásárlásánál az ő ízlésük is érvényesülhessen; hivatásválasztásban önállóan dönthessenek stb. Ha nem is mutatják, de lelkük mélyén biztonságot éreznek, ha döntéseikben maguk mögött érzik a szülők jóindulatú tanácsát és segítségét. Mígha az elszakadás hirtelen és törésszerűen megy végbe, (16 éves vagyok, nekem ne parancsoljon már senki!) ez olyan és akkora sebet ejt

mindkét fél lelkén, amelyek egy életen át sem gyógyulnak be.

A mai fiatalokban ugyis kevés az alap, a vallásos hit és meggyőződés, amire építeni tudnának. Nagyon veszélyes tehát meggondolatlanul tanácsokkal megerősíteni őket abban a meggyőződésben, hogy a szülői ház nem más, mint bilincs és börtön. Nagy felelőtlen-ségre vall, ha valaki ébresztgeti, vagy erősíti a fiatalok ellenszenvét a szülői házzal szemben, amely életük lényeges és szerves része, anélkül, hogy megfelelő más, egyenrangú pótlékot tudna nyújtani helyette.

Mert mire is támaszkodjanak a fiatalok?

A barátaira? Vannak egyáltalán? És ha igen, milyenek ezek a barátok? A gyerekes csínytevésből megfelelő irányítással nagyon könnyen és gyorsan bűncselekmények születnek. (Lásd az Aachen környéki autótú hídjáról követ dobáló és halálos balesetet előidéző fiatalok példáját!) — Vagy támaszkodjanak a munkára? De nem éppen napjainkban a legnagyobb ebben a bizonytalanság? — Vagy saját magukra? Ugyan ki meri azt állítani komolyan, hogy 14-16 évesek bensőleg már annyira megállapodtak, hogy minden helyzetben és körülmények között tanácsot és támaszt találhatnak önmagukban?

«A gyermek olyan mint a repkény: szívesen kúszik fel erős, viharokkal dacoló tölgyek törzsén a magasba, de ha ez nincs, meg kell elégednie pudvás fával, omladozó falromokkal!» A még szinte gyermekszámba menő fiatalok öngyilkossági járványa mintha csak megerősítene a fenti mondás helyességét. Az öngyilkosságok szaporodása olyan jelenség, amelynek szükségszerűen be kellett következnie. Hiszen olyan korban élünk, ahol az anyagi értékek az erkölcsiek fölé kerekedtek, s ahol a legtöbb anyának egyszerűen nincs ideje és idege, hogy figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését és segítő készséggel álljon mellette. A szülők ne engedjék tehát, hogy a mai buta, divatos pedagógia szólamok megzavarják őket természetes és józanul felfogott nevelési törekvéseikben. Álljanak gyermekeik mellé már egészen kicsi korukban, vezessék őket, mutassák meg nekik azokat az emberi értékeket, amelyekre ráépíthetik bontakozó életüket. Ahol bizalom és szeretet fűzi össze a szülőket és gyermekeket, ott nem lesz nehéz megtalálni azt a módot, amellyel egyengetni tudják a válságokkal és bizonytalanságokkal terhelt utat a gyermekkorból a felnőtt világába.

MEGYESI ANDRÁS

Magyarország a kereszténység védőbástyája – mondotta VI. Pál pápa a magyar zarándokoknak

VI. Pál pápa más beszédet mondott a magyar zarándokoknak, mint amit az Államtitkárság illetékes osztálya előkészített. A csehszlovákiai békepapokból álló zarándoklatot meg se említette a kihallgatáson.

A Pápa beszéde az «Osservatore» szerint

Szeptember 10-én volt a Szent Péter téren a pápai kihallgatás. A mintegy százezer zarándok közt a magyar csoport is felvonult. A Szentatya azonban a magával hozott előre megírt beszédet félretéve, szabadon mondott beszéddel üdvözölte a magyarokat. Sajtóköri köztudomású, hogy az egyházpolitikával összefüggő ilyen zarándoklatoknak szánt beszédet az Államtitkárság illetékes osztálya, jelen esetben a Casaroli érsek vezette egyházi közügyek osztálya írja. — Ezt a szöveget az Osservatore Romano szeptember 12-én közzé is tette. Magyar fordítása így hangzik:

«Szívélyes köszöntésünkkel fordulunk a Magyarországról jött Nemzeti Zarándoklathoz, mellyel papok, szeminaristák és hívek jöttek az ország püspökeinek vezetésével. A püspökök csaknem teljes létszámban itt vannak, a latin és keleti szertartásúak egyaránt. Tisztelendő Testvérek, Kedves Fiaink, Isten hozott benneteket. Jelenlétetek itt a katolikus világ központjában emlékeztetünkbe idézi immár ezer éves hiteteket, mely tele van a hősiességben gyakorolt keresztény erények példáiival, nemkülönben a Krisztus Egyházához való hűséges ragaszkodás tanúság-tételeivel. Ezt személyesen is tapasztalhattuk, amikor 1938-ban rövid látogatáson voltunk fővárostokban. Vigasztal a tudat, hogy a magyar nép ma is kitartóan ragaszkodik vallása gyakorlásához. Értékeljük és bátorítjuk azokat az erőfeszítéseket, amelyek arra irányulnak nálatok, hogy Jézus evangéliumát hirdessék és tanítsák, amiként azt Egyházának megparancsolta. Ezt az evangéliumot teljes egészében és gazdagságában kell hirdetni mindenütt, mert hasznos a polgárok és főleg az ifjúság erkölcsi nevelésére.

Kedves Testvérek, Kedves Fiaink, bátorítunk Titeket, hogy tartsátok ébren nagy és nemes keresztény hagyományaitokat, amelyeket Szent Istvántól örököltetek. Legyetek mindig egyek a hiben és az imádságban, de mindennek előtt a szeretetben, mely a tökéletesség köteleke. Krisztus hatékony békéje töltse el szíveteket, egyházközségi és egyházmegyei közösségeiteket és hazátokat, mely számunkra mindig nagyon kedves. Nagy szeretettel terjesztjük ki apostoli áldásunkat a veletek egyesült magyarországi hívekre, papokra és szerzetesekre.»

Az elhangzott pápai beszéd

Az «Osservatore»-ban leközölt beszédet a Pápa nem mondta el, hanem azt félretéve, szabadon így szólt:

«Sajnáljuk, hogy nem köszönhetünk benneteket a Ti nyelveteken. Üdvözöljük a püspököket és a nemzeti zarándoklatot, mely Magyarországról, igen Magyarországról jött. Egyik legszebb élményünk ebben a szentévtben ez a zarándoklat. *Ti azt a népet képviselitek, melynek sorsát mindenki ismeri és ennélfogva azt is tudja, mit jelent ittléteket püspökeitekkel az élen.* Jelenléteteket tanúságtételnek tekintjük, Krisztushoz és Egyházához való ragaszkodástok illetve iránta való hűségtek jelének. Ittlétekekkel tanúságot tesztek amellet a keresztény hagyomány mellett, amelyet Szent Istvántól és Szent Imrétől örököltetek. Közbenjárásuk segítsen benneteket, hogy hűek maradjatok Krisztus Egyházához, melyet Szent István alapított hazátokban, a magyar királyságban. Bátorítunk benneteket, hogy tartsátok életben nagymúltú és nemes keresztény hagyományaitokat. *A legszebb hagyomány a tiétek, lelki és világi dicsőségben bővelkedtek.* Jelenlétetek emlékeztet arra, hogy egyszer régen, amikor nálatok jártunk, valaki így határozta meg hazátokat: Magyarország az európai keresztény civilizáció védőbástyája. Legyetek hívők, hívők! És a szenvedések, amelyeket a történelem folyamán az Úr megengedett és mai életetekben is megenged, ne gyöngítsék, ellenkezőleg erősítsék iránta való hűségteket és hozzá való ragaszkodástokat — Apostoli Áldásunkkal.»

✱

A két beszéd lényeges elemeiben különbözik egymástól. Az első néhány jámbor mondat. Az elmondott beszéd viszont ismételt aláhúzza az ezer éves magyar keresztény múlt értékeit. Ez nem véletlenül történik. Hiszen a hazai egyházi vezetőknek a rendszer nem engedte meg, hogy a magyar kereszténység ezer éves jubileuma alkalmából méltassák a nagy múlt szellemi, lelki és sok más értékeit. De a rendszer előírására az egyházi vezetőknek hivatalos nyilatkozatokban el kellett mondanani, le kellett írni, hogy Magyarország 1945 előtt a három millió koldus országa volt, ahol a népért semmit sem tettek. A kommunisták ilyenkor nem törődnek azzal, hogy ezt a frázist annak idején egy jobboldali kilengő fiatal újságíró dobta be a köztudatba és amiként később beismerte, akkor sem volt igaz, de jól hangzott. Ha otthon maradt volna az illető — talán ma nem élne. De frázisát ma is használják.

A pápa úgy látta, hogy amit a hazai egyházi vezetők nem tehettek meg a magyar kereszténység ezer éves jubileuma alkalmából, azt megteszi Róma. A másik lényeges eleme a beszédnek, hogy az előre megírt szövegben annyira hangsúlyozott erőfeszítés az evangélium hirdetése érdekében, kimaradt az elmondott beszédből. A Pápa így utalt arra, hogy ami Magyarországon történik az evangélium hirdetése illetve a hitoktatás terén, messze áll az Egyház hivatásának teljesítésétől. Sok panasz érkezett erről a Vatikánba. A megállapodás, amelyet Ijjas érsek olyan hangosan és nyomatékosan jelentett be a múlt évi püspöki szinóduson Rómában, tulajdonképpen a templomi hitoktatás jogtalan korlátozását és az állami ellenőrzésnek való kiszolgáltatását jelentette.

Mihelyt kihirdették a megállapodást, sok helyen a tanácselnök, másutt a párttitkár illetve más pártmegbízott jelentkezett a plébánosnál, hogy ellenőrizze a templomi hitoktatást. Meg is lett az eredménye. Több helyen a rendőrség berendelte a hittanra járó fiatalokat és kényszerítette, hogy ne járjanak templomi katekézisre. Másutt a párttitkár összeírta a templomi hittanra járó gyerekeket és utána utasította az illetékes üzemek személyzeti főnökeit, hogy vegyék elő a szülőket és tiltassák meg velük, hogy gyermekeik hittanra járjanak a templomba.

Vörös feudalizmus

A szülők és papok bíralták a püspököket a megállapodásért. A rendőrség több papot berendelt és a következő hivatalos formulával száműzte őket a papi munkából: «*Aki nálunk püspököt bírál, az államot támadja!*» Ilyen feudális védelmet Szt. István sem biztosított a püspököknek! Az elkeseredés tovább tart. Érthető, ha a pápa nem szólt az evangélium hirdetésére irányuló erőfeszítésekről, mert az erőfeszítés inkább az evangélium elnyomására irányul.

Magyarország az európai kereszténység védőbástyája. Ezt sem véletlenül idézte a pápa. Hiszen az elmúlt évtizedek egyházellenes propagandájának Magyarországon ez volt egyik jelszava: nem vagyunk védőbástya! A katolikus sajtónak is foglalkoznia kellett ilyen értelemben a történelmi címmel.

Az Osservatore Romano ezt a pápai beszédet meg se említette. Az újságírók érdeklődésére: miért nem közli a Vatikán lapja a beszédet, Alessandrini professzor, a Vatikán sajtóirodájának szóvivője azt válaszolta, hogy az elkészített és közölt beszéd egyenértékű a pápai megnyilatkozással. A bejelentést derűlt fogadta.

A magyar művészet európai jelentősége

Első szent királyunk keresztény hitre térítette a magyar népet s azzal országunkat szervesen belekapcsolta a nyugati keresztény kultúrvilágba. Külföldről nagytudású szerzeteseket és papokat hívott be az országba, templomokat építtetett, kolostorokat alapított, ahol otthonra leltek nemcsak a tudományok, hanem a művészetek is.

A nagyszabású templomépítkezések során csakhamar kialakultak a kor román stílusán belül a magyar jellegzetességek is. A külföldi szerzetes-építésszek magyar tanítványokat neveltek, akik a mestereiktől eltanult formanyelvet az őshazából magukkal hozott formakincsrel párosítva, új elemekkel tették gazdagabbá hazai építészetünket.

Árpádházi uralkodóink három évszázada alatt a magyar művészet, mint az európai művészet szerves része, azzal együtt fejlődött és minden vonalon kiemelkedő alkotásokat hozott létre, sőt egyes művészeti ágakban, mint például az ötvösségben és bőrművességben, a magyar mesterek európai hírre tettek szert.

Még nagyobb volt a fellendülés a vegyesházbeli királyok korában. Nagy Lajos építtette a budavári Nagyboldogasszony-templomot s ugyanakkor alkották a Kolozsvári-testvérek a világ-

Főlvizsgálja a Pápa a Vatikán eddigi keleti politikáját?

A megfigyelők szerint erre lehet következtetni a magyar zarándokokkal történtek után abból is, hogy pont egy hét múltán a pápai kihallgatáson a Szentatya a Csehszlovákiából jött békepapi zarándoklatot meg sem említette. Prága ugyanis hónapokkal előbb jelezte, hogy a Szentév alkalmából zarándoklat indul Rómába. Szeptember 15-én meg is érkezett 24 békepapi és négy apáca. Mindent elkövettek, hogy a Pápa tudomást szerezzen róluk a szerdai kihallgatáson. Ott is voltak. De a Pápa nem vett tudomást róluk. A Vatikánban arról beszélnek, hogy a közeli jövőben szorosabbra fogja a keleti politikát. Erre vall az is, hogy Casaroli és Poggi érsek előbb tért vissza szabadságáról, mint tervezték. A következő hónapok során a Vatikán folytatni akarja tárgyalásait Budapestevel, Prágával, Varsóval és Bukaresttel. De ez alkalommal nem csak a megüresedett püspöki székek betöltéséről lesz szó, hanem sorra veszik az állam és Egyház viszonyának egyéb problémáit is. A Vatikán — mondják a megfigyelők — a helsinki konferencia után nem hajlandó tovább hallgatni a katolikusok illetve az Egyház helyzetéről a kommunista kormányzatú országokban.

FÁBIÁN KÁROLY

hírű prágai Szent György-lovasszobrot. Egy évszázaddal később Mátyás király fényes udvarában lelt otthonra a reneszánsz művészet.

Művészetünk tehát a mohácsi vész előtt nemcsak része volt a korszellemmel együtt változó, élő európai művészetnek, hanem kisugározta erejét a környező, más népek által lakott területekre is.

Mi volt ott a helyzet?

A hazánktól északkeletre, keletre és délre fekvő részekben *abban az időben művészeti emlékek nyoma sem volt.* Az ott lakó népek részben még barbáromád életüket élték, ha pedig keresztényekké lettek, nem a nyugati kereszténységhez kapcsolódtak, hanem a Bizáncból elterjedő keleti ortodox egyház híveivé lettek, tehát a nyugati kulturális fejlődésen mindenképpen kívül maradtak.

Ezek a területeken az ortodox vallással együtt a bizánci művészet terjedt el, amely ezekben az évszázadokban már kiélte magát, megmerevedett, fejlődésre képtelenné vált. Építészetét nem a keleti egyház, hanem a mohamedán építészet fejlesztette tovább, szobrászatát a keleti egyház tiltó szava semmisítette meg, festészete pedig a szablyokkal és előírásokkal gúzsba kötött ikonfestészetben megmerevedve tengődött dermedt mozdulatlanságában.

Ha már most elővesszük Európa térképét és megrajzoljuk rajta azt a határvonalat, amely a történelmi fejlődéssel együtt haladó, azt hűen tükröző, élő nyugati művészet földrajzi területét elválasztja a megmerevedett, továbbfejlődésre képtelen keleti-bizánci művészet területétől, magyar szempontból rendkívül fontos megállapításra jutunk.

Azt látjuk ugyanis, hogy ez a *határvonal pontosan egybeesik a történelmi Magyarország természetes határával: a Kárpátok hegyvonulatával, valamint a Száva és az Alduna vonalával.* Ez azt jelenti, hogy Magyarország nemcsak hadászati volt évszázadokon át a Nyugat védőbástyája, ahol megtört a barbár keleti hódítók ereje, hanem védőbástyája volt a nyugati műveltségnek, nyugati szellemiségnek és nyugati művészetnek is történelme egész folyamán.

A Kárpátok medencéjében, függetlenül attól, hogy lakossága színmagyar volt-e vagy sem, Európa szíve lüktetett. Különböző nyelvű népeit egységbe foglalta a közös kultúra és közös életforma, mely egybehangozta művészetüket is. Gótikus templomok épültek a Kárpátokon belül mindenfelé, az egyházi szobrászat és a szárnyasoltár-festészet virágzott a magyar-morva határtól a Fogarasi havasokig, — de a Kárpátokon túl mindennek nyoma sem volt.

Magyarország történelmi határa a nyugati kultúra határát is jelentette.

Nemzeti kötelességünk

itt, szabad földön, hogy ezt a tényt mindenfelé teljes erőnkkel tudatosítsuk, még pedig nemcsak a magyarság körében, hanem minden eszközzel bele kell vinnünk a nyugati népek tudatába is. Fel kell világosítanunk a vak és félrevezetett nyugati kormányzatokat arról, hogy Magyarország felháborítóan igazságtalan, barbár megcsönkítése két világháború után nemcsak gaztett volt, hanem végzetes oktalanság és észszerűtlenség is. Azt jelenti ez a megcsönkítés, hogy alacsony kultúrájú népek lettek úrrá az országunktól elrabolt területeken s azzal a nyugati kultúra elvesztette keleti bástyáját. A barbárság veszélye a nyugati világ kapuihoz érkezett.

A magyar művészet vezetőszerpepe a Kárpát-medencében folytatódott a 19. században is. Egymásután épültek a hatalmas székesegyházak, szobrászatukat Ferenczy István úttörő munkássága nyomán nagy szobrászaink európai szintre emelték, míg ugyanakkor a török és orosz fennhatóság alatti Romániában, az elmaradott Szerbiában vagy Galiciában-Bukovinában nyoma sem volt építészeti vagy szobrászati tevékenységnek.

Még szembeűnőbb a helyzet a festészetben. Az említett szomszédos országokban ugyanis a festészeti igényt úgyszólván kizárólag az ott vendégszereplő *magyar festőművészek* elégítették ki. Barabás Miklós, Szatmáry-Pap Károly, Vastagh György és még egy sor magyar festő vitt művészetet a bucaresti társadalomba, melynek tagjai erkölcsileg-anyagilag egyaránt nagyra becsülték a magyar művészeket. Vajon tudja-e ezt a félrevezetett és tudatlan «művelt nyugat»?

A második világháború végén Magyarország szovjet megszállás alá került s a segítségével fenntartott kommunista terroruralom ma is tart. Országunk nemcsak politikai függetlenségét veszítette el, hanem művészeti életének önállóságát is. Középeurópai országból (a köztudatba álnokul belevitt) «kelet-európai» országgá degradálódtunk, művészetünk kiesett a nyugati művészet éltető nedvkeringéséből. Hatalmi szóval teszik ma «pártossá» az otthoni művészetet, a mélypontra jutott otthoni irodalommal együtt. A nyugati világ pedig minderről nem vesz tudomást.

Nyomasztó érzésekkel telten kell arra gondolnunk, hogy íme már meg is indult a spengleri «Untergang des Abendlandes»... De, amíg erőnkől telik, hirdetjük és álljuk a harcot ellene.

DR. BÍRÓ BÉLA

Magyar püspöksírok Ausztriában

Hazánk és Ausztria földrajzi közelsége, a történelmi sors számos közös mozzanata és a mindenkori uralkodók egyházpolitikai intézkedései tették érthetővé, hogy magyarországi születésű főpapok osztrákokhoz kerülve, hosszabb-rövidebb működés vagy tartózkodás után, végső akaratuk szerint, náluk is temetkeztek el.

A Habsburgok a magyar királyi udvari irodát (kancellária) Bécsbe vitték, amelyet egy főkancellár és 2 alkancellár vezetett. Mária Terézia és I. Ferenc idején a magyar kancellária volt az ország fő kormányzó hivatala. Ha egyházi vezetői voltak, ezek mindegyike püspöki rangban látta el teendőit. Többen közülük az osztrák főváros egyik templomában kaptak végső nyughelyet.

Néhány idegenszármazású főpap is került magyar egyházmegye élére és ha később ausztriai megyéspástorok lettek, síremlékeiket is osztrák templomok őrzik.

Győrben született 1598-ban

gr. Breuner Fülöp Frigyes, a későbbi bécsi püspök. Atyja az erődde kiépített magyar város katonai parancsnoka volt. A püspök 1639 és 1699 között kormányozta az akkor még nem nagy kiterjedésű bécsi egyházmegyét. Ő építtette a mostani főoltárt és helyezte el abba a többi közt árpádházi szt. Erzsébet ereklyéjét is. Rómában több ereklyét kapott VIII. Orbán pápától s azokat a bécsi templomok közt osztotta ki. Feljegyzések szerint nagy volt a szegények iránti szeretete és adakozó készsége. Halála után a bécsi dóm északi mellékhajójában helyezték el síremlékét.

Sinelli Imre bécsi püspök, Rómából a magyar Komáromba áttelepült olasz család gyermekeként született 1622-ben. Latin iskoláit Linzben végezte, Igolstadtban a bölcseleti tanulmányokat. 21 éves, amikor 1644-ben, Gmundenben a kapucinus rendbe lép. Szónoki tehetsége miatt kapta az «Emericus facundus-ékesbeszédű Imre» megtisztelő elnevezést, a pápa pedig dicsérő levéllel tüntette ki.

A bécsi püspök, Waldendorff halála után Lipót császár választása reá esett és Sinelli buzgó püspökként kormányozta bécsi egyházmegyéjét és folytatta igehirdető munkáját. 63 éves korában halt meg 1685-ben, amikor a császár a bíborosi méltóságot akarta megszerezni assisi szt. Ferenc e hú fiának. A bécsi szt. István-dóm püspöki kriptájában van eltemetve.

Magyar és osztrák vonatkozásban

az egyik legkülönösebb püspök egyéniség *Beckensloer János* esztergomi érsek volt. Hollós Mátyás király erélyesen kezdődő uralkodása s hadi sikerei nagy

tekintélyt s hatalmat szereztek neki; a trónhoz hű hívekből sokan magas rangra emelkedtek, így a boroszlói szegénysorsú családból való és tudása, modora miatt Mátyás emberévé lett Beckensloer is. 1465-ben nagyváradi, majd 1468-ban egri püspök lett. Amikor a király háborúinak arányai és terhei megnövekedtek, 1471-ben Vitéz János esztergomi érsek vezetésével lázadás tört ki, de Mátyás ura maradt a helyzetnek és Vitézt Beckensloer felügyelete alá helyezte, majd amannak halála után 1473-ban bizalmasának juttatta az esztergomi érseki széket. Az ország új primását azonban önérdék s pénzvágy vezette. A király csalódott benne, gyanakvása az érseknek is feltűnt s mivel féltékeny is volt egyik érsektársára s félt, hogy Vitéz sorsára jut, titokban, 1476-ban elhagyta az országot. III. Frigyeshez, Mátyás ellenfeléhez szökött: 300 ezer aranyat, nagyértékű ötvösműveket, gyöngyöket s drágaköveket vive magával. A hűtlen menekvőt Frigyes örömmel fogadta annak ellenére, hogy az esemény európaszerte nagy visszatetszést váltott ki.

A császár a bécsi püspökség kormányzójává és az egyetem kancellárjává tette, de kétéves működésének Mátyás közeledése vetett véget, aki kiadatását követelte. Mivel Frigyesnek sok pénzzavarában hasznos szolgálókat tett, a kegy a salzburgi érsekségre emelte. Itt esztergomi érseki címéhez és jövedelmeihez is ragaszkodott, míg nem VIII. Ince pápa fosztotta meg azoktól, 1484-ben, de megerősítette őt, mint Salzburg főpásztorát. A viharoskedélyű főpap lelke azonban itt sem találta meg nyugalmát s testi-lelki kínjaitól sokat gyötrődött. 1489-ben halt meg s holttestét a salzburgi dóm szt. Rupert oltára elé helyezték végső nyugalomra.

A bécsi püspökséget

1500 és 1504 között *Bernhard von Pollheim* kormányozta. 1456-ban született felsőausztriai nemesi családból. Páduában tanult, majd ugyanott az egyetem rektora lett. Miksa császár követe volt

A BÉCSBEN MŰKODÓ MAGYAR PÜSPÖK-KANCELLÁROK

Közülük öt az Am Hof-téri volt jezsuita templom sírboltjába temetkezett. Tisztségüknek, és t. tanácsosi rangjuknak kijáró ünnepélyességgel ment végbe temetésük és mivel a rendnek jeles jötevői is voltak, az általános rendfőnök hozzájárulásával koporsóik az elhunyt jezsuiták kriptájába kerültek. Földbe süllyesztett sírköveiken a címerek és feliratok még eléggé kivehetők. Az első volt közülük

Szuhay István kalocsai érsek. Bécsben tanult bölcseletet s 1581-ben adta ki egyik latinnyelvű könyvét. Négy évig

Rómában; passau kanonok és székesfehérvári prépost lett, majd elnyerte az esztergomegyházmegyei szt. Margitról nevezett dömösi apátságot. 1504-ben megkapja a veszprémi egyházmegye vezetését választott püspöki címmel. Ezt a hivatalát azonban már nem tudta átvenni, mert ugyanabban az évben meghalt. A felsőausztriai Welsben, a minoriták templomában létesített családi sírboltban temették el.

A váci püspökségről első bécsi hercegérsekké és bíborossá emelkedett *gr. Kollonich Zsigmond* hétéves hazai főpásztori működése során székhelye igazgatására több hasznos intézkedést adott ki s ő vetette meg a Kisvácnak nevezett városrész alapját. 1716-ban nevezték ki bécsi püspökké és esküje kivételére egy érsekkel együtt az akkori pécsi püspököt rendelték ki. Az 1722-ben érseki kinevezést nyert főpap 1727-ben az érsekség első bíborosaként kormányzott tovább egyházmegyéjében. A püspöki levéltár őrzí üdvös reformjainak kéziratok okmányait. Ezekben erélyesen korholja papsága kirívó viselkedését a templomban és utcán, utal erkölcsi szabadelvűségére és címkórságára. A dóm mellett papsága számára háromemeletes házat épít szép kápolnával, amelynek ma is meglévő művészeti oltárképét *Schmidt Antal körmöcbányai* festővel készítetteti el. Bevezeti a ma is gyakorolt 40 órás szentségimádást, a máriapócsi kegykép tiszteletét pedig közös rózsafüzérimával, majd utána ünnepélyes szentmisével kívánja elményíteni.

A bíborosérsek építtetője s kegyura volt a magyarországi birtokán, Lövön emelt templomnak és benne 5 oltárt szentelt. A bécsi domban öt magyar püspököt konszekrál s több magyar prépostot és apátot iktat be méltóságába. Ő hívja Bécsbe a magyar pálosokat.

Családi vagyonát végrendeletében rokonára, a magyar báró Zay-Ugróczi Lászlóra hagyja, aki ezért hálából a Kollonichok címerét és nevét is fölvetette. 1751-ben halt meg és a dóm püspöki kriptájában temették el főpászortársai mellé, síremléke mellszobrával együtt pedig a dóm északi falához illesztve kapott elhelyezést.

volt váci püspök (1594-1598) és a pozsonyi kir. kamara elnöke; utána hét évet töltött az egri egyházmegye kormányzásában. 1607 okt. 5-től kalocsai érsek s egyúttal a nyitrai püspökség kormányzója. Alig egy hónapig viselte címét, s mint a magyar kancellária vezetője és kir. titkos tanácsos 1607 okt. 31-én meghalt. A sírbolt főoltára mellett temették el.

Korompay Péter királyi kancellár, előbb váci püspök (1679-1681), majd egri és végül, 1687-től a nyitrai egyházmegye főpásztorja volt. Írással is

foglalkozott, művei kéziratban maradtak hátra s tartalmuk szerint kancelláriai följegyzésekből s naplójegyzetekből állanak. A nyitrai egyházmegyei könyvtár őrzi azokat. 1690 máj. 12-én Bécsben halt meg és nyolc nap múlva temették el a sírbolt talajába, a templomi főoltár alá.

Gubasóczy Jánosról sírfelirata — a zsoldáridézet és a címer alatt — arról értesít bennünket, hogy kalocsai érsek volt s a nyitrai püspökség adminisztrátora, pilisi apát, magyar királyi főkancellár és a jezsuita rend nagy jótévője (eximius benefactor). Rómában tanult. A bécsi szt. István-dóm egyik harangját ő áldotta meg. 1668-ban pécsi, 1676-ban váci, 1680-ban nyitrai püspök, majd 1685-ben kalocsai érsek lett. Hazánk egyik legrégebbi nemesi családjából származott. Hazafias és áldozatkész főpap volt és I. Lipót alkotmányellenes törekvéseivel bátran szállt szembe. Sokat tett a papnevelés előmozdítására is. Szent halállal (pie, sancte) halt meg 1686-ban s koporsóját a bécsi magyar pázmániták vitték vállukon a főoltár alatti sírboltba.

Jaklin Balázs a nyitramegyei Elefánt nevű falu egyik nemesi családjából származott. 1688-ban knini c. püspök, 1691-ben a nyitrai egyházmegye főpásztor. Az 1689-ben elhunyt főkancellár és csanádi püspök, Dvornikovich után ő lett a magyar főkancellár és kir. titkos tanácsos. A nyitramegyei Zobor-hegyen kamalduli kolostort alapított 1691-ben, amelybe a bécsmelletti Kahlenbergből öt szerzetest hívott meg. Halála 1695 októberében kövekezett be; koporsója előbb a Lipót-kápolnában nyugodott, majd okt. 24-én a rend sírboltjába került. Feljegyzések szerint temetése nagy ünnepélyességgel (sollemni pompa) ment végbe.

A lipótmegyei Felső-Mattyasóc egyik régi nemesi családjából származott Mattyasovszky László, a későbbi nyitrai püspök (1642-1705). 1690-ben szepesi nagyprépost, 1696-ban Jaklin halála után püspök lett Nyitrán, s egyúttal főkancellár és titkos tanácsos. 1705-ben készült végrendeletében említi, hogy Késmárk mellett egy kartauzi kolostort vásárolt meg 30 ezer aranyért s azt a kamalduliaknak hagyja azzal a kikötéssel, hogy a kolostorba csak hazai jelentkezőket vehetnek föl. Így elődjéhez hasonlóan ő is résztvett a kamalduliak magyarországi letelepítésében. Ő alapította a nyitrai piarista kollégiumot és nemesi konviktust. Több mint 100 ezer forintot hagyott emberbaráti és kulturális célokra. A sírfelirat szövege említi, hogy vagyona nagyobb részét az Egyházra hagyja. 1705 máj. 10-én halt meg s 13-án püspöktársai mellé temették el a jezsuita kriptában.

(Folytatjuk)

CSER-PALKOVITS ISTVÁN SJ

Gyöngyszemek irodalmunkból

Vajda János:

ŐSZI TAJÉK

*Az égen a felhő egymást üzi-hajtja.
Suhogva a parton hajlong a sikár.
Csóválja fejét a hegyélen a makkfa:
Hogy oda megint az örömteli nyár!
Gyülemlik a holló, varjú kavarogva.
A cinege fázik a túskebokorba'.
A kerti haraszton zokogja a szél:
Elhervad a rózsa, lehull a levél.*

*Elhervad a rózsa, lehull a levél!
Ezért születünk hát, ez azéleti cél?
Csak eddig a pálya, semmit se tovább,
Vagy itten az ember csak öltözik át?
Mi itten örök: a halál vagy a lét?
Hol itten a kezdet, hol és van-e vég?
Mi itt a csalódás, hol itten az álom,
Vajh innen-e, avvagy túl a határon?*

*Az égen a felhő egymást üzi-hajtja.
Bujdosni a tarlón indul a katang.
Elnémul az erdő, elszáll a galambja.
Siránkozik a falubéli harang.
Mezőkön az árnyék, tengereken hab
Mulik, születik, mint mára a holnap.
A szemfödelet rángatja hideg szél:
Elhervad a rózsa, lehull a levél.*

*Elhervad a rózsa, lehull a levél!
Hiába hisz ember, hiába remél?
Hát semmi, de semmi ami vigasztal
Ott túl amaz árkon újra tavasszal?
Ereszkedik a ravatal a gödörbe.
Dörögnek a hantok: örökre, örökre.
A sirra borul le hű szerető:
Semmit soha vissza a temető?!*

*Az égen a felhő egymást üzi-hajtja.
Lemegy a nap. A nyáj hazatér.
Távolba vesz el halk, méla kolompja.
Kiált a kuvik, száll a denevér.
Sírhalmot ölelve az anya zokog.
— Majd kigyul a csillag, kisüt a hold.
S ott fenn a keresztfán suttogja a szél:
Kinyílik a rózsa, kihajt a levél!*

Vajda János (1827-1897) az Arany János és Ady közti időszak legnagyobb költője. Kora nem igen méltányolta, kevesen olvasták, az irodalomtörténet elkönyvelte pesszimista, önmagával és a világgal egyaránt meghasonlott költőnek, aki végül már embergyűlölő lett. S ha így igaz, számtalan okát számlálhatjuk elő: szüleit váratlanul veszítette el, házassága boldogtalan, írói sikerre, népszerűsége hiába várt, sokat csalódott, sokszor nyomorgott is. Életében egy nőt szeretett igazán, Ginát, de elérhetetlen maradt a számára: Gina nem volt Beatrice, aki a Paradicsomba vezethette volna; ellenkezőleg, csaknem a kárhozatba, miután egy gróf barátnőjeként Bécsig ívelő karriert csinált.

A hitétvesztett, elidegenedett modern ember magányosságának nálunk Vajda adott először hangot; az új magyar líra, a XX. századi töle kapta első indításait. Ady pl. mesterének vallotta! Bizonyos, hogy erősen hatott rá Schopenhauer filozófiája, a «tudományos» materializmus is kikezdte gondolkodását. Hogy saját kora alig vette észre, ill. nem akarta észrevenni (az irodalmi élet korifeusai: Gyulai Pál és köre csak gáncsolták), annak egyik oka, hogy Vajda János világszemlélete, életérzése, tehát költészete is, bármily paradoxul hangzik: legmélyebb gyökereiben a katolikumból táplálkozik (Mellesleg: piaristák nevelték, szülei papnak szánták).

A marxista irodalomtörténet — bár ki-tüntető piederstálra helyezi, keserűen kénytelen megállapítani, hogy nem tudta levetni vallásos meggyőződését, s ha ingadozva is, istenhívó maradt. Bizony úgy van: Vajda egész gondolkodása a vallásos ember vívódása a végső nagy dolgok: élet és halál, öröklét és mulandóság problémáival. Persze hogy nem tudja megfejteni a megfejthetlent, nem tud válaszolni a kérdésekre, melyek fantáziáját izgatták, maradt csak a hit, amibe újra meg újra megkapaszkodik.

Az elmondottakra jó példa ittközött lenyűgöző költeménye, ama ritka verseinek egyike, amely a művészi kifejezés tekintetében is kiváló alkotás. Vajda ugyanis nem tartozik a virtuóz-verselők közé, itt mégis felfigyelünk sorainak zeneiségére, melyet az anapsztusok finom alkalmazása ébreszt.

Mégegyszer: csakugyan világggyűlölő pesszimista volt? reménytelenül? A költemény utolsó sorai mást mutatnak: «... fenn a keresztfán suttogja a szél: Kinyílik a rózsa, kihajt a levél!» Ugyanaz a hit ez, amely Madách-csal a «Küzdj és bízza bízzál» ígét mondatja s ugyanaz a «vallásos optimizmus» csendül ki Vörösmarty «Vén cigány»-ának felséges zárószóiból.

SZAMOSI JÓZSEF

Mindszenty József

EMLÉKIRATAIM

Folytatjuk az Emlékiratok szemelvényes közlését. Mai számunkban befejezést nyer a Biboros 1948 november 18-án az ország népéhez intézett szózata, melynek ismertetését a rendőrség erőszakosan megakadályozta. Dr. Zakart a rendőrség letartóztatja, s ezzel véget ér Mindszenty bíboros letartóztatásának és kirakatperének előjátéka.

Hogyan folytatódott, hogyan kezdődött a fődráma? — erről szól az emlékiratok most következő fejezete. Hogyan közeledett az ÁVO Magyarország primásához?

A vármegyékben, városokban és községekben hozott határozatoknak tehát jogalapjuk nincsen. A kenyér és személyes szabadság elvesztésével megfenyegetett egyének kényszernyilatkozatai az ország némaságra ítélt és az alkotmány önkormányzati sáncaiból kizárt közvéleményével szemben roppant szomorú élmény volt. A demokráciának és az emberi méltóságnak megcsúfolását kell végignézni ilyenkor. A megaláztatottak, a nyilatkozatra kényszerítettek szenvedése nekem mélyen fájt.

Ugyanakkor az erősség és hűség gyönyörű példái újra és újra meghatnak ...»

«... Ami az egyház és az állam, illetőleg a pártok közötti tárgyalásokat illeti, mindenki tudja, hogy három hónapos késéssel érkezett meg hozzánk a kormány meghívása. Addig hirdették az egyházat érintő kérdéseknek, «előzetes tárgyalással» való elintézését, amíg a számunkra talán leglényegesebb kérdést, az iskola-ügyet, egyoldalú önkénnyel intézték el, pontosan a meghívó megérkezése idején ...»

Am nyugodtan nézem, — folytattam — a mesterségesen felkorbácsolt hullámokat. Tudom, hogy azon a helyen, ahol nem pártok, de az Apostoli Szent-szék kegyéből és bizalmából őrt állok, a tajtékzó hullámok nem szokatlanok. A történelem küzdelmeire és megpróbáltatásaira kellett csak gondolnom. Két elődöm a harctéren esett el. Kettőnek összes javait elkobozták, mindenkettől megfosztották. Vitéz Jánost fog-

AZ UTOLSÓ PÜSPÖKKARI KONFERENCIA ÉS A HÁZKUTATÁS

Mindezek után magamban előkészültem letartóztatásomra. Esztergomba hívtam 74 éves édesanyámat azzal a gondolattal, hogy talán könnyebben el tudja viselni a csapást, ha közelemben tartózkodik és nem a távoli családban éri a szomorú hír. Nagy aggodalommal foglalkoztam azzal, hogyan tudnám könnyíteni, s amennyire lehet, elviselhetővé tenni szenvedéseit. Sokat beszéltem vele erről. Édesanyám azonban azzal nyugtatott meg, a Fájdalmas Szent Szűz nyomán akar jární nehéz keresztútján. Közben talán — reménykedve —

ságba vetették, Martinuzzi György a hatalmasoktól felfogadott orgyilkosok kezétől esett el. Pázmányt, a legnagyobbat, száműzték. Károly Ambrus a betegek látogatása közepette, pusztító ragály áldozata lett. Elődeim közül senki sem állott olyan védtelenül, mint én. Annyi célzatosan megszótt, százszor megcáfolt, de konokul újra és újra világgá hirdetett valótlanúság talán soha nem tajtékzott mind a 78 elődöm körül, mint körülöttem.» Szózatomat így fejeztem be:

«Állok Istenért, egyházért, hazáért, mert ezt a kötelességet rója rám a nagyvilágban legárvább népem történelmi szolgálata. Nemzetem szenvedése mellett a magam sorsa nem fontos.»

A Magyar Kurirnak, az egyház félhivatalos lapjának azt a számát, amely közölni akarta szózatomat, a rendőrség elkobozta. Azokból az egyházközségek-ből pedig, ahol szavaim ismertetését a rendőrség erőszakosan megakadályozta, a sajtó utólag azt jelentette, hogy a helyi papság — helytelenítvén az én magatartásomat — nem volt hajlandó körleveletem felolvasni.

1948 november 10-én reggel aztán az történt, hogy titkáromat, dr. Zakar Andrást, aki szentmiséjéről igyekezett vissza a primási palotába, az utcáról elrabolták és egyenesen a hírhedt Andrássy út 60-ba vitték. Érezte mindenki, hogy mindez előjátéka letartóztatásomnak és kirakatperemnek.

arra is gondolt, hogy a rám váró meghurcoltatás elől külföldre távozom. Ezt a lehetőséget ugyanis, neki írt levelekben, barátok és aggódó hívek is szóba hozták. Azután mégis megbékélt azzal a gondolattal, hogy itthon maradok, miután utaltam a jó pásztor példájára, aki nem futhat el a nyájától.

Intézkedtem arról is, hogy bebörtönzésem után milyen sorrendben kövessek egymást az általános helynöki tiszt-ségben a főkáptalan tagjai. Egy nyilatkozatban megírtam, hogy nem mondok le érseki tisztemről és hogy semmiféle

«vallomást» nem fogok tenni. Ha — írtam és mondtam — ha ellenkezőleg cselekednék, az csak a kínzásoknak és egyéniségem erőszakos megtörésének volna a következménye.

1948 december 16-án tartottuk elnökletem alatt az utolsó püspökkari konferenciát Esztergomban. A rendőrség ekkor már jó idő óta őrizet alatt tartotta a házamhoz vezető utat, és sorjában igazoltatta a hozzám jövő látogatókat.

Ebben a börtönközeli légkörben tartottuk utolsó értekezletünket. Közös nyilatkozatot adtunk ki arról, miért nem jöhetett létre az egyház és állam között a megegyezés ...

Ebéd végén, amelyen édesanyám is résztvett, a főpásztorok egymás után búcsút vettek tőlem, s eltávoztak. Magamra maradtam.

A tőlem távozó főpásztorok autóit a rendőrség, szembefordított gépkocsikkal, feltartóztatja. Tüzetesen megvizsgálja kocsijaikat és igazoltatja a bennülőket. Úgy tűnt, mintha azt kutatnák, vajon a primás nem próbál-e elmene-külni, valamelyik püspöki autóban rejtőzködve. Gyakorlatilag tehát már fogoly vagyok.

1948 december 23-án ebédidőben, délután fél kettő tájban rendőrök rohanják meg házamat. Budapestről jött egy autókaraván Décsi Gyula rendőralezredes vezetésével. Bármiféle engedély vagy hatósági felhatalmazás bemutatása nélkül, egyszerűen betörték az érseki palotába és hozzáálltak minden zug átkutatásához. Amikor irodaigazgatóm a hatósági felhatalmazást kérte tőlük, azt felelték, hogy Zakar titkárom ügyével kapcsolatos a házkutatás. Ő már egy hónapnál hosszabb ideje volt fogóságukban. Most mégis az egész házat szállták meg és Zakar elsőemeleti szobája után átkutatták mind a két emeletet, a földszintet, az egész alagsort, sőt a pincének is minden sarkát. Felforgatták a hivatalokat, az irattárakat, a könyvtárakat és lakásokat.

AZ IRATTÁRI BÁDOGTOK MINT BŰNJEL

A palotába behatoló rendőrség egy nagy hírveréssel körülvelt «fémtok» érdekében rendezte meg a drámai házkutatást. A sajtón keresztül ezt a fémtokot akarták, mint valami rejtelmes bűnjel-et, bevésni az emberek emlékezetébe. Illetőleg azt a fényképet, amelyen — zilált külsővel — két szegény udvari papom áll a mutatós «bűnjel», egy irattári bádogtok mellett ... A primási irattárban sok különböző hosszúságú és vastagságú bádogtok volt. Ilyenekben őrizték a porosodás és halványodás ellen a primási birtokok telekkönyvi kivonatait és egyéb rajzokat. Voltak ott persze üres dobozok is, amelyeket

újabb tervrajzok számára tartalékoltak. A házkutatás után azonban rendőrségi jelentést tettek közzé, hogy a palota pincéjében elásva egy tokban — tehát elrejtve — megtalálták az én összeesküvésemnek az iratait. Azt is jelentették, hogy titkárom vezette nyomra őket, mert ő volt az, aki az én utasításomra összegyűjtötte és elrejtette e veszélyes papírokat. Az állítólagos «bűnjel»-ként felmutatott fémtokot hamis hatáskeltésre és abból a célból iktatták be az ellenem folyó eljárásba, hogy eltereljék a gyanút a politikai rendőrség embereiről, akik, kémek felhasználásával, már hónapokkal előbb megszerezték az úgynevezett összeesküvés úgynevezett okmányait. Tudtunk például arról, hogy megfélemlítéssel és zsarolással szolgálatukba akarták kényszeríteni a hivatali altisztet, a gépirónóket, valamint a leveleimet és körleveleimet szállító futárokat. Irodaigazgatóm megállapította, hogy egyik gépirónóm tett is nekik szolgálatot az általa gépelt iratok meg-

ZAKAR TITKÁROM IJESZTŐ VISELKEDÉSE

A december 23-i házkutatás befejezése után jegyzőkönyvet tettek elém, de nem írtam alá. A bíborosok nemzetközi tekintélyére és jogállására hivatkozva tiltakoztam a házkutatás önkényes végrehajtása ellen. Ugyancsak tiltakoztam az ellen is, hogy az érsekség két papját, Bóka Imre számvevőt és Fábián János levéltárost letartóztassák és magukkal vigyék. A vacsoránál doktor Mátrai Gyula irodaigazgató, aki a nyomozók közelébe került, elmondja, hogy a rendőröket a korábban letartóztatott és most az Andrássy út 60-ból magukkal hozott titkárom, Zakar András vezette körül a házban, miközben a szegény ijesztően viselkedett. Különös volt, hogy mindig nevetett.

A szeme, az arca egészen átváltozott.

A rendőrtisztek finomkodtak velem és többször megjegyezték, hogy doktor Zakar «az ő kedvencük».

Jó sora van nálunk — tették hozzá — «hetenként kétszer husikát is kap». — Így mondták: «husikát», és Zakar csak nevetett velük. A folyosón futni kezdett, ami azelőtt sohasem tett. Régi komoly magatartása megszűnt: egészen megváltozott. Amikor ezt jelentik, elkomorodom. Megválok szavamtól. Töprengök az asztalnál, és még többet töprengök az éjszaka magányában. Szegény titkárom . . . 35 éves, a legjobb férfikorban és erőben, aztán öt hét alatt összetört, átváltozott a bolsevista rendőrség karmaiban. A kemény, határozott lélek egy hónap után roncs lett . . .

A hajszában a titkár azonban csak mellékszemély szerepét töltötte be. Én

szerzésében. Később a nyomozás írszakértője, Sulner László és felesége pedig, miután Nyugatra menekültek, előadták, hogy a fémtokban állítólag «megtalált» dokumentumokból egyes példányokat a politikai rendőrség írszakértői már hónapokkal az 1948-as esztergomi házkutatás előtt átadtak nekik — «átdolgozásra». Az is megállapítható volt, hogy a «megtalált» dokumentumok közé néhány, már jóval a házkutatás előtt megsemmisített irat másolatát is «besorolták». Magam ugyanis számítottam házkutatásra és így még októberben utasítottam titkáromat, hogy semmisítsen meg minden olyan levelet, feljegyzést, emlékiratot, amelynek szerzői letartóztatásom után ártatlanul rendőrkézre kerülhetnek volna. Semmi okom sincs annak feltételezésére, hogy titkárom ezt a rendelkezésemet nem hajtotta volna végre. Iratok elrejtésére pedig sohasem adtam neki utasítást. A fémtok meséje tehát a világ félrevezetésére szolgált.

vagyok a kiszemelt fővádlott és ha 20-30 nap gyötrelme nem volna elég, úgy szabadon, kényük-kedvük szerint gyötörhetik még tovább is fáradt, agyonvállalt, agyonéjszakázott testemet . . . Ez vár rám . . . De nincs megállás, nem szabad megtorpanni, menni kell tovább.

A legsilányabb reverendámat öltöm fel és a legegyszerűbb püspöki gyűrűt és láncot viselem. Ha lefognak és rabolnak, úgy csupán ezektől fosszák meg az egyházat.

Magamhoz veszek egy töviskoronás Krisztus-képet is, amelyet még novemberben küldött egy ismeretlen hívem ezzel a felirással: Devictus vincit — Legyőzötve győz . . .

. . . Karácsony jön s miközben várjuk, hogy mikor jönnek értem, tartjuk az előírt napirendet éppúgy, mint máskor. Bemutatom szentmiséimet. Az éjféli szentmisém talán még szomorúbb, mint volt az 1944 évi a sopronkőhidai fegyházban. Édesanyám is jelen van s fáj bennem a gondolat: milyen gyötrelmekkel a szívében hagyom itt szegényt? Mi lesz vele? Hogyan tudja elviselni fia meghurcolását, esetleg kivégzését?

LETARTÓZTATÁSOM

December 26-án délután 5 órakor irodaigazgatóm kísért le a kertbe, utolsó sétámra. A ház őrzője, egy jó fejlődésben lévő fiatal farkaskutya előbb az udvaron, aztán a kertben állandóan szorosan követett bennünket. Amikor visszatértünk a házba, oda is utánunk jön; s tovább követ fel az első emeletre

s amikor szobám ajtajához érkezem, hátsó lábaira áll, hogy vállamra tehesse két első lábát. Azután fejét is odahajtotta. Ilyet eddig nem tett, hiszen én alig foglalkoztam vele. Ezért meg is jegyeztem: a hűségével érzi talán, hogy ez volt itt Esztergomban az én utolsó sétám.

Karácsony másnapján, Szent István első vértanú ünnepén este vesznek őrizetbe. Most is Décsi Gyula rendőralezredes vezetésével érkezik meg házamba a szokatlanul nagyszámú rendőrosztag.

Bejönnek az érseki palota udvarába. Visszaindulásra fordítják a gépkocsikaravánt, utána nagy zajjal betörnek a házba és erős léptekkel jönnek fel elsőemeleti lakásomhoz. Este fél kilenc van. Én vacsora óta az imazsámolyon térdelek, imádkozom és elmélkedem.

Hirtelen kitárul az ajtó s azon Décsi lép be elsőnek. Megáll előttem:

— Azért jöttünk, hogy letartóztassuk Önt.

Ugyanekkor nyolc-tíz rendőrtiszt nyomul Décsi után a szobába és amikor a rendőralezredes szavai elhangzanak, minden oldalról körülfognak. Amikor a letartóztatási végzést kérem tőlük, nyeglén odavetik, hogy nekik ilyenre nincs szükségük. Amikor pedig a bíborosok különleges nemzetközi jogállására utaltam, Décsi fölényesen veti oda, hogy hazaárulókat, kémeket, valutaűzéreteket az éber demokratikus rendőrség még akkor is kézrekerít, ha valaki bíborosi talárban van. Felszólított, hogy induljak el velük.

Én nem ellenkeztem. Kivettem a szekrényből télikabátomat, felöltöttem és kezembe fogtam a breviáriumot. Elhagytuk a szobát. A folyosón is szoros gyűrű vesz körül. Házam népéből senki sincs a közelben. A házat megszálló mintegy 80 rendőrből jutott arra is, hogy tőlem távoldartsák őket. De édesanyám kilépett a vendégszobából, mert hallotta, hogy nagy zajjal visznek át a folyosón. Felsikolt. Visszaindulok, hogy elbúcsúzzam tőle. Nem akarnak engedni. Most azonban kitépem magamat a rendőrgyűrűből, visszamegyek édesanyámhoz. Utánam jönnek. Édesanyám a nyakamba borul:

— Hová visznek, édes fiam? Én is veled megyek!

Csitíto, nem lehet. Megcsókolom kezét, arcát. Felzokog. Aztán eltuszkolnak mellőle és már sodornak le magukkal a kapualjba. Hatalmas, lefüggönyözött autóba ültetnek. Jobbomon Décsi alezredes, baloldalt egy őrnagy. A kocsi vezető mellett és velem szemben is géppisztolyos rendőrök ülnek.

(Folytatjuk)

Az Egyház missziós tevékenysége ma

A megváltás egyetemessége folytán az Egyház székséggéppén missziós Egyház, mert küldetése minden teremtményhez szól nemre, fajra, társadalmi osztályra való tekintet nélkül. Sőt ez azt is jelenti, hogy az evangélium szellemének a közéletet, a társadalmi struktúrákat is át kell járnia, az Egyháznak azokat is meg kell szentelnie. Az Egyház az apostolok kora óta mindig tisztában volt e hivatásával. Ezért a belmisszió mellett nagy gondot fordított a népek krisztianizálására. A keresztény missziók története az emberi történelem leghősiesebb, legdicsőségesebb lapjaihoz tartozik. Mindazonáltal a missziós tevékenységnek megvanak a veszélyei is. Ez elsősorban abban jelentkezik, hogy a hithirdető egyben a saját kultúráját terjeszti, a keresztény misszionáriusok egyidejűleg a nyugati civilizáció úttörői voltak a benszülött népek között és sokszor nem vették figyelembe azok sajátosságait, akaratlanul is saját világszemléletüket kényszerítették rá a benszülöttekre s így akarva nemakarva a gyarmatosítók útját egyengették.

A helyes missziós tevékenység az, amikor a hittérítő megkereszteli, megszenteli mindazt, ami egy nép kultúrájában érték és a kereszténység terjesztésével nem törekszik egy nép kultúráját megszüntetni, sajátosságait kiirtani, mint ahogy a történelem folyamán sajnos előfordult. Gondoljunk Közép- és Délamerika meghódítására és népeinek sokszor erőszakos megtérítésére. Éppen ezért az Egyház az újabb időben fokozott gondot fordít arra, hogy a missziós területek önálló egyházmegyékké váljanak és a benszülött híveknek benszülött papjaik és püspökeik legyenek s így mindennemű európai gyámkodás megszűnjék. Ez az önállósulás azonban egyáltalában nem irányul az Egyház egysége ellen, sőt éppen ellenkezőleg a helyi egyházak sokrétűsége éppen a Világegyház egységét és erejét szolgálja, hiszen mindnyájan ugyanazt a Krisztust hirdetik, aki nem uralkodni, hanem szolgálni akar, aki mindenkit megváltott és az emberi szabadságot a legmesszebbmenően tiszteletben tartja.

Ma a gyarmatosítás megszűntével és független benszülött államok létesülésével a misszióknak még inkább egészen új utakat kell keresniük és az eddigi módszereknek gyökeresen meg kell változniuk, ha azt akarjuk, hogy az Egyház hithirdetése hatékony legyen. Ez az útkeresés érthetően válságot okozott az Egyház eddigi missziós tevékenységének vonalán is. Az Egyház éppen e folyamat következtében vált

világegyházzá. Ma már a misszió fogalma nem azonos azokkal a missziós intézményekkel, amelyeket a nyugati egyházak támogatásával nyugati szerzetesrendek tartanak fenn. A missziós területeken működő egyházi közösségek helyi egyházakká alakultak át, amelyek egyenjogúak a világegyház többé helyi egyházaival. Ezek az új közösségek fiatalabb egyházaknak tekinthetők, amelyeket a keresztény szolidaritás alapján támogatnunk kell. Ennek az erkölcsi és anyagi támogatásnak azonban úgy kell történnie, hogy az egyenjogúság alapján tiszteletben tartjuk a keresztények nagykorúvágását, önállóságát és sajátosságait. Erre világított rá Tanzánia keresztény elnöke, Julius Nyenyerere a maryknolli misszionáriusok 1970 októberében New Yorkban tartott kongresszusán mondott beszédében, amelyben hangsúlyozta, hogy a mai világ legnagyobb problémája nem a szegénység, mert hiszen a fiatal országok elegendő nyersanyaggal és munkaerővel rendelkeznek, hanem a szakadás, amely a szegény és gazdag országok között fennáll és ez az emberiséget megosztja. Ezért az Egyház feladata ennek megszüntetése és új utak keresése ennek áthidalására. Mert a mi hitünk élő, forradalmi hit. Azonban hit cselekedetek nélkül mit sem ér. Gyümölcseiről ismerik meg a fát. Ennek a keresztény afrikai államférfiúnak e tapasztalatok alapján nyugvó szavai élesen rávilágítanak arra, hogy új, korszerű missziós szemléletre van szükség, amelynek lényege a kereszténységnek egymásért és a világ népeiért vállalt felelőssége, tevékeny segítő szeretete, szolidaritása, ami ma örvendetesen és hatékonyan a missziók mellett a nemzetközi segítség-szervek, mint pl. a Karitás, Vöröskereszt stb. munkájában nyilvánul meg a fejlődő országok támogatása vonalán.

Azonban elsősorban nem adományok juttatása formájában, hanem abban, hogy önálló üzemeket létesíthessenek, szakemberek kineveléséről gondoskodnak, hogy ezek az új államok gazdaságilag önállósuljanak és saját erejükből tartsák fenn magukat. Természetesen ez nem teszi feleslegessé a hithirdetők munkáját, akiknek azonban fokozottan tiszteletben kell tartaniuk a lelkiismereti szabadságot és főképpen példával, keresztény tanúságtétellel és meggyőzéssel kell a keresztény hitet terjeszteniük. E kettős munka egymást kölcsönösen kiegészíteni hivatott az egész emberiség lelki és anyagi boldogulásának szolgálatában.

IKVAY LÁSZLÓ

20 ÉVVEL EZELŐTT SZABADULT FEL VÁRATLANUL AUSZTRIA

Közel 21 évvel ezelőtt, 1954 dec. elején azt mondta Molotow, akkori orosz szovjet külügyminiszter Figl osztrák külügyminiszternek: «Figl úr, amit mi oroszok egyszer birtokunkba veszünk, azt többé nem adjuk vissza. Ne ringassa tehát magát abban a reményben, hogy Ausztria felszabadul.» Ezt a kijelentést maga Figl külügyminiszter közölte Páter Péter ferences atyával, az akkor már kb. 500.000 tagot számláló «Rózsafűzér imakeresztes hadjárat» vezetőjével Bécsben. Majd hozzáfűzte: «Péter atya, nem marad más hátra a számunkra, csak az imahadjárat! Csak Isten és Mária segíthetnek!»

P. Péter azonnal mozgósította az imakeresztes hadjárat tagjait Ausztriában s 102 órán keresztül éjjel-nappal imádkoztak a bécsi ferences templomban a kitett Oltáriszentség előtt. Maga Raab szövetségi kancellár és Figl külügyminiszter is gyakran résztvettek az imáórákon, nem szégyeltek az osztrák néppel együtt könyörögni Ausztria felszabadulásáért. Félév múlva, 1955 húsvét hetében hirtelen jött az üzenet az orosz fővárosból, hogy az osztrák kancellár és külügyminisztere menjenek Moszkvába, Chruschtschow tárgyalni óhajt velük. Elutazás előtt azt üzenté Raab P. Péternek: «Péter atya, most lesz a döntés Ausztria sorsa fölött. Imádkozzatok, sokat imádkozzatok!» És az imáostrom újra kezdődött. S íme! a ministerek néhány nap múlva hozták magukkal a sorsdöntő megegyezés eredményét. Raab kancellár a repülőgépből kiszállva közölte az újságírókkal: «Isten megsegített, Ausztria újra szabad lesz.» Később is, különböző alkalmakkor nem habozott Raab kancellár kijelenteni és hangsúlyozni, hogy a Rózsafűzér engesztelő kereszteshadjárat imáinak köszönheti Ausztria teljes felszabadulását. P. Péter hozzáteszi ehhez: Ausztria szabad lett, amit az imahadjáratban résztvevőknek köszönhetünk. Ezek száma 1954-55-ben már 500.00 körül volt.

Németországban dr. Graber, regensburgi püspök, indította el az imakeresztes hadjárat mozgalmát 1961-ben Weingartenben, 80.000 ember előtt tartott hatalmas beszédével. Két év alatt 400.000 német vétette fel magát az engesztelő sorába s ma már 780.000 a számuk. Az osztrákok száma, akik naponta imádkozzák a rózsafűzért engesztelés céljából, a mai napig kb. 700.000-re emelkedett. A mozgalom a fatimai püspök javaslatára kiterjedt később az egész világra, úgyhogy ma 102 ország fiaiból és leányaiból 1,705.000 tagja van. Micsoda hatalmas tábor ezen a sáros

földtekén, mely az Eget ostromolja irgalomért, békéért, szabadságért, jobb jövőért! Mindezt megállapítva, viszont ne feledjük el, hogy azok száma, akik az Egek haragját minden pillanatban kihívják hitetlenségükkel, Isten parancsainak semmibe vételével, messze fölülmúlja az imádkozók számát. S ha az Úr valamikor tíz igazért megkegyelmezett volna Szodomának és Gomorrának, ma is az engesztelők azok, akik az Isten haragját elhárítják.

Mi ebből a tanulság ránk magyarokra nézve? Nekünk is kezünkbe kell venni a rózsafüzért s imádkoznunk hazánk felszabadulásáért. Nemcsak egyéneként, hanem szervezeten, imakeresztes hadjáratot alkotva. Ennek szükségességét nemcsak a Helsinki-i konferencia eredményei teszik kötelességünké, ahol 1975 júl. végén 35 nemzet képviselői írták alá azt az egyezményt, mely a szovjet-orosz imperializmusnak beláthatatlan időre háborítatlan birtoklást biztosít Közép-Európa népei fölött, hanem a történelem tanítása is. Az ó- és újszövetség számtalan példával bizonyítja, hogy Isten mindig kész büntetni készülő kezét visszavonni, ha a bűnös ember visszatér hozzá. Gondoljunk csak Ninivére, Árpádházi Szt. Margit engesztelésére, akinek érdemeiért megszabadult Magyarország a tatárvesztől; gondoljunk az 1456.-i csodálatos nándorfehérvári győzelemre, mely mögött maga a hivatalos Egyház állott szervezett imakeresztes hadjáratával s legújabbán az osztrákok felszabadulására az ima erejénél fogva. Igaz, akkor azt írta az egyik magyar lap: «Felix Austria!» — idézve a történelmi mondást, de eme szerencse mögött ott volt 500.000 osztrák szervezett imádkozó hadserege, a szent rózsafüzérrel a kezében.

Dr. Graber, regensburgi püspök, nemcsak szükségesnek tartja az imát és engesztelést, hanem az emberiség ellen elkövetett merényletnek nevezi ennek elmulasztását egyik nyilatkozatában: «Ha tudom, hogy a Föld megsemmisíthető és hogy több nemzet fog megsemmisülni, s ez a mai ún. ABC-fegyverekkel könnyen lehetséges, és ha másrészt ugyanúgy tudom, hogy ima és engesztelés ezeket elháríthatja — mint Mária 1917-ben Fatimában megkövetelte — akkor legszentebb kötelességem, ezt a mentő eszközt kezembe vennem. S ha ezt elmulasztom, bűnrészessé válok ezen népek megsemmisítésében. Az ima és engesztelés elmulasztása — ezt a legkomolyabban hangsúlyozom — bűncselekmény az emberiség ellen.»

Ne késlekedj tehát, Magyar Testvérem, hanem vedd a szent rózsafüzért s imádkozzál naponta legalább 1-2 tizedet Hazánk felszabadulásáért. (V. L.)

Ugo Poletti bíboros a Szentatya római vikáriusa koszorút helyez Mindszenty bíboros sírjára Máriacellben

SZENT ISTVÁN UNNEPSÉG ESSENBEN

«Nem leszünk sokan» — mondotta valaki csüggedten még tíz perccel öt óra előtt. Többen rábólintottak; mit is lehet várni augusztus utolsó vasárnapján, szép, meleg időben, mikor még az iskolai szünidő sem ért véget? De hát mi legalább itt vagyunk...

S úgy látszik, sokan gondolkoztak így, mert tíz perccel később 14 karinges ministráns állta körül az oltárt és két 17 éves ifjú tartotta a Máriás és a magyar zászlót. Majd az új Szent István kép megadása után vagy 150-160-an hallgattuk Mikó György plébános prédikációját. S talán még meg is szaporodtunk, amikor mise után átvonultunk a templommal szemben lévő gyülekezési terembe, hogy részt vegyünk a Szent István ünnepségen.

Egyszerűségében szép ünnepség volt

abban a meleg, majdnem családi hangulatban, amelyet ma már egyre ritkábban találunk a mindenütt gyűrűlő magyar összejöveteleken. Az egyházközségi tanács elnöke, Görgey György üdvözölte a közönséget. Az ünnepi beszédet Bertényi András orvostanhallgató mondotta s ő mutatta be a dia-képsorozatot is, amely sok, legtöbbször számára ismeretlen Szent István emlék képét tartalmazta. Sikorszky Antónia és Klukon István hegedűművészek Helmut Marenbach gimnáziumi tanár zongorakíséretével Rómából frissen érkezett, új Szent István-éneket, «Első Szent Királyunk, Országunk Reménye!» mutatták be. A két Ádám kislány — Szerénke és Aranka — szavalata aláhúzta az ünnepség családi jellegét.

Az ünnepség után azzal az érzéssel váltunk el egymástól, hogy Essenben érdemes, szép magyarnak lenni. (abra)

A magyar jubileumi cserkész nagytábor

A magyar cserkészlet jubileumot ünnepel az idén. Alapításának 65, külföldi munkájának 30 esztendő évfordulóját.

Az évforduló alkalmából szerte a világon, ahol magyar cserkészek élnek, számos ünnepi esemény jelezte ennek a magyar ifjúsági mozgalomnak a múltira emlékeztető és a jövőbe mutató feladatait. A cserkészlet természeténél fogva nem ünnepi termékre, színpadi dobogókra szorította ünnepeit. Az évfordulót jubileumi táborok cserkészszerep világában ünnepelte meg magyar fiatalaink.

AZ EURÓPAI CSERKÉSZKORÚT

volt az első. Ezen az európai cserkészkerület meghívására 24 amerikai, kanadai, ausztráliai fiatal magyar cserkészvezető vett részt. A körút július 6-án Luxemburgból indult. Ide érkeztek repülőgépen a messzi tájakról leány- és fiúvezetőink. Ezek a fiatal cserkész segédtiszték, — átlagos koruk 17-20 év — nagyszerű program keretében, autókon indultak Luxemburg - Párizs - Genf-Bern Luzern - Zürich - Graz - Mariazell - Bécs - Burgenland - Salzburg - München útvonalon a königsteini európai jubileumi tábor felé.

Ennek a körutnak célja kettős: közelebb hozni egymáshoz a kontinenseken élő magyar fiatalokat, másrészt megismertetni velük európai cserkész munkánkat a különböző országokban élő és dolgozó magyar cserkészcsapatokat, magyar családokat. — Ha azt vesszük, hogy jelenleg Európa 11 országában szétszórva 21 cserkészcsapatunk működik, — nagyon fontos feladat megismertetni, összehozni őket más kontinenseken élő fiatal magyar cserkészvezetőkkel. Ez az öt éve folyó nyári cserkész csereakció már meghozta nagyszerű gyümölcseit, hisz az öt év alatt majdnem 70 fiatal vezető járt nálunk Európában.

A körút nagyszerűen sikerült. Mikor Ritát, az egyik new-yorki fiatal segédtszert megkérdeztük, mi volt a legszebb, nevetve azt válaszolta, hát ezt bizony nehéz lenne megmondani, mert mindenütt nagyszerű program és kedves magyar családok, cserkészek vártak bennünket. Párizsban 3 napot töltöttek, majd Genfben a genfi tó partján 5 napig táboroztak s bejárták a környék gyönyörű helyeit (jártak Montreux-ben is, de még a Mont-Blanc is!) Bernben a két magyar lelkész vendégei voltak, míg Zürichben az ottani magyar csapatok szeretetét élvezték. Grazban ugyancsak kitettek magukért az ottani csapat és a magyar családok, — mondta hozzá

Kinga. Mariazellben tisztelettel és meghatódva álltak meg Mindszenty bíboros sírjánál, elhelyezve ott megemlékezésül a Magyar Cserkészszövetség koszorúját. — Bécs vidám műsorral várta őket! Végül Burgenland legszebb vidékét bejárva jutottak el Salzburg ősi városába, ahol egyik hírneves operaénekesünk látta őket vendégül. Végül Münchenben kötöttünk ki, fűzi hozzá a pitzburgi Pista. Itt két vidám napot töltve, bejártuk a bajor fővárost... Innen indultunk a königsteini jubileumi táborba.

EURÓPAI JUBILEUMI NAGYTÁBOR

Riportunk következő részében a tábor résztvevői közül kértünk fel néhány fiatal cserkészvezetőt, meséljen valamit az európai jubileumi táborról.

Ildikó, Ági és Gyurka — így hívták a hármat — a következőkben számolt be a történetekről.

A jubileumi tábor helye gyönyörű volt! Königstein Bajorország egyik legszebb helyén, Pegnitz, Pottenstein közelében van. Amint hallottuk, a tábor vezetői hosszú hónapokig keresték, hol lehetne méltó helyet találni ennek a jubileumi tábornak. Meg is találták! Amilyen szép volt a hely, olyan jó volt a tábor is — fűzte hozzá Ági. A fiú- és leány altáborok fenyőktől övezett tisztásokon voltak. Az egyes altáborok a központilag kiadott neveket viselték: a leányoknál Nógrád, Gömör, Heves (Pálóc táborok), míg a fiúknál Csík, Háromszék, Udvarhely (Székely táborok) nevet viselték. Az altáborokat fiatal, végzett segédtiszték vezették, akik a központi fillmorei VK. táborban kapták kiképzésüket. Az altáborokat vidám hangulat, ütemes, érdekes program jellemezte. Kitűnő volt a táborok ellátása, vitéz Vargha Gáborbá, a kastli magyar gimnázium fiúcsapatának parancsnoka irányításával. Az altáborok a központi konyháról kapták az ételmezt és a saját altáborukban lévő tábori ebédlőben fogyasztották el. Kirándulások, portyák, akadályversenyek, fürdés egészítették ki a programot, melyet Szabó Ödön táborparancsnok irányított törzsgárdájával. A tábor jellemezte a fiatal vezetői gárda lendülete, akik most próbálták ki vezetői rátermettségüket. Külön érdekessége volt a tábornak a róver tábor, ahol 16-20 éves fiatalok éltek. Saját konyhát vezettek, programjuk változatos róver-program volt. Az öregcserkész altáborban viszont az idősebb vezetői gárda élte a maga hagyományos cserkészéletét.

A tisztképző táborban Bodnár Gábor a Szövetség ügyvezető elnöke volt a tá-

borparancsnok s Amerikából nem kisdózzattal ájtott cserkészvezetők: Bodnár Gáborbá, Bócsay Zolibá, Dr. Lehotay Judit voltak a tábor előadói. Ez a tábor is kitűnő hangulatban folyt le s számos vezető komoly vizsgák eredményeként nyert képesítést a tiszt fokozatra.

A tábor számos közéleti vezető látogatta meg. Dr. Ádám György európai főlelkészen és több magyar lelkészen kívül, eljött hozzánk Walter Klötzl, az Int. Jugendwerk egyik vezetője, valamint Ambergből a kerület járási vezetője. Königstein polgármestere pedig szinte napi vendégünk volt. Valamennyien nagy elismeréssel méltatták munkánkat, amit a német újságokban megjelent képes riportok is bizonyítottak.

A tábor tagjai 11 országból jöttek össze, volt köztük francia, svájci, osztrák, belgiumi, svédországi, hollandiai, olaszországi és németországi, valamint tengeren túlrólérkezett cserkész.

Az európai jubileumi tábornak külön kiscserkész altáborra volt a Bärnhofi kiscserkész tanyázás, ahol 60 kiscserkész, 10 vezetővel élte a kiscserkészlet vidám életét. Fábrián Karcsibá, a kiscserkész tanyája parancsnoka ezzel a tanyázással ünnepelte a kiscserkészek bärnhofi nyári táborának 10 éves évfordulóját. A bärnhofi vadász ház vidám kiscserkész serege külön riportot érdemelne, de sajnos, Torontóba nem jöhetett el senki közülük, hisz ők még kicsik ilyen hosszú útra.

Az európai jubileumi tábor nagy öröme volt Bodnár Gáborbá látogatásán kívül, hogy vitéz kisbarnaki Farkas Ferenc főcserkész is meglátogatott bennünket. A főcserkész úr három napot töltött a táborban. Örömmel és szeretettel szemlélt munkánkat és ünnepi beszédben emlékezett meg cserkészletünk jubileumi évéről. A 83 éves Főcserkész olyan fiatalos lendülettel, vidámsággal járt közöttünk, mint valamikor a gödöllői jamboreen, — mondotta az egyik cserkészvezető. Kinga pedig hozzáfűzte, arnstorfi otthonában látogatásunkkor megmutatta cserkész múzeumát, ahol láthattuk képeken, tablókön magyar cserkészletünk történetét.

A königsteini nagytábor utolsó napján könnyezve veti búcsút sok ország magyar cserkésze, miközben felhangzott a köszöntés: Jó munkát! Jó munkát!... a viszontlátásra! Hogy hol: Torontóban a jubileumi táboron vagy majd a télen Dél-tirolban, az európai téli táborban!...

Zengő zsolozsmák hívták

— Ravasz László emlékezete —

A modern magyar kálvinizmus vezéregyénisége volt. Prédikációi felrázták a híveket, erős hite átjárta a gyülekezetet, az ő útmutató szelleme indította el a magyar református egyház belső megújódását. Az újjáteremtés munkájának sikeres befejezésétől megfosztotta a történelem, kommunista diktatúra hatalomrajutása, amelynek útjában voltak a hitvalló szellemek. Ő volt a huszadik század első felének legnagyobb hatású protestáns egyházi szónoka és legtermékenyebb egyházi írója. Több prédikációs kötete, teológiai, esztétikai és irodalmi tanulmánya jelent meg. Ravasz László nevéhez fűződik a magyar református egyház új istentiszteleti rendjének kidolgozása is.

Élete közel egy évszázadot ölelt át. Szűkebb hazája Erdély volt, Bánffy-hunyadon született 1882 szept. 22-én. Középiskoláit Székelyudvarhelyen, teológiai tanulmányait Kolozsváron végezte. Már 21 éves korában püspöki titkár volt, majd 1905-ben, berlini egyetemi tanulmányai után, szülőföldjén, Bánffy-hunyadon lett káplán. 1907-ben Kolozsváron

hölcsészdoktori diplomát szerzett, és még abban az évben a gyakorlati teológia tanára lett. Ő alapította az «Út» című erdélyi folyóiratot. Az első világháború éveiben a «Protestáns Szemle», majd a «Református Szemle» szerkesztője volt. 1923-ban került a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság élére és ugyanakkor a Kisfaludy Társaság tagja lett. A Magyar Tudományos Akadémia 1925-ben tiszteletbeli tagjává választotta. 1937-től előbb mint másodelnök, majd mint igazgatósági tag az Akadémia vezető egyéniségei közé tartozott.

Legmagasabb egyházi méltóságát, a Dunamelléki Egyházkerület püspöki székét, 1921-ben foglalta el és negyedszázadon keresztül ezen a helyen szolgálta egyházát. A Kálvin-téri templomba nem lehetett beférni, amikor ő prédikált, szavai a Szent Lélek erejével járták át a híveket. A kommunista hatalomátvétel után nemcsak a püspöki hivatalától, de a Kálvin-téri lelkészi állásától is meg kellett válnia. Élete hátralevő negyedszázadát Leányfalun töltötte, visszavonulva a világ zajától. 1956 októberének szabadságot ígérő napjaiban — híveinek kérésére — megegyeszer visszatért a Kálvin térre, a szovjet erőszak azonban ismét száműzte a helyéről. Már hosszú évek óta békés lélekkel készült a halálra. Élete alkonyán lefordította az Újszövetséget korszerű, de mégis szép és ízes magyar nyelvre, majd a Zsoltárok könyvének magyar-átátán dolgozott. A 90. születésnapját még egészségben ünnepelte, élete utolsó két esztendejében azonban fokozatosan elhagyta az ereje. Egyik utolsó írásában így vallott a készülődésről:

«... Isten készítget arra, hogy hozzátérjek. Szent keze egyenként veszi el tőlem mindazt, amit a világ adott, mert engem akar egyedül és azt akarja, hogy ne tekintsek hátra, mint Lót felesége, mert egy elmúló, égő városból, e múlt világból menekülök az Ő hazahívó karjai felé. Készítget arra, hogy csak Vele legyen társalkodásom, Ő legyen mindenem, mert nemsokára át kell mennem azon a keskeny pallón, ahol mindenki elhagy és senki sem segíthet. Egyedül Ő tart meg és szállít át erős karjaiban a túlsó partra. Mögöttem bezárul elhagyott világom ajtaja, elhallgat édes, vagy fájó zúrzavara. Leperegnek rólam emlékei, koszorúi, sebhelyei, mint ahogy a szárnyrakelő kócsag előbb lerázza tolláról a vizet. Hivogatnak belülről zengő zsolozsmák.»

Ravasz László az Úr 1975. esztendejének augusztus havában, annak 6. napján átment azon a keskeny pallón.

CSAK 140 VILÁGI HÍVŐ VEHETETT RÉSZT A SZENTÉVI ZARÁNOKDLATON

340 magyarországi zarándok érkezett szept. 9-én Rómába. A püspöki kar tavaszi konferenciáján bejelentette, hogy a zarándoklat szervezését és lebonyolítását az Actio Catholicára bízta. A hosszú éveken keresztül kiközösített Várkonyi Imre kalocsai prépost, kanonok a rendszer utasításai szerint válogatta ki, ki mehet Rómába. Egy zarándoktól 8 illetve 10 ezer forintot kértek a hat napra. 10 ezret az fizetett, aki kusettes kocsiiban utazott. A hat napos útban benne volt egy Assisi-i kirándulás is. Összehasonlításképpen megemlítjük, hogy a bajor központi zarándok iroda hét napra, Assisi-i kirándulással, sokkal kényelmesebb utazási és szállás-lehetőséggel magyar pénzre átszámítva 4880 forintot kér egy zarándoktól. Azért hozzuk példának Bajorországot, mert ez kb. olyan messzire van Rómától mint Budapest.

A magyarországi zarándoklat körül a hivatalos jelentésekben állandó ködösítés folyt. A békepapok lapja szerint 70 egyházi személy volt a csoportban. Ijjas érsek rádiónyilatkozata valamivel világosabban azt mondta, hogy 70 pap, 40 seminarista, illetve újmisis, 11 püspök és több mint kétszáz hívő utazik Rómába. Rómában viszont a megfigyelők észrevették, hogy a csoportban sok apáca is volt és mintegy 200-ra tették a papok, kispapok és szerzetesek számát. A mintegy 140 világi katolikus is többnyire az idősebb korosztályból való. Budapest most is, mint 1972-ben így akarta kifejezni a Vatikán felé, hogy a kereszténység illetve az Egyház kihalóban van Magyarországon. Ezt tették a kommunisták 58 éven keresztül a Szovjetunióban is. Mégis az utóbbi időben kiderült, hogy a fiatalok és az értelmiségiek körében páratlan keresztény újjászületéssel állunk szemben.

KARLSRUHE.

A mannheimi lelkészség egyházközségei szept. 7-én Karlsruhe - Waldstadt plébánia-templomában közösen ünnepelték Szent István király születésének ezredik évfordulóját. Dr. Ritter Márton, schwetzingeni hittanár, Mórocz atyával koncelebrálta a szentmisét. Szentbeszédében Dr. Ritter Ft. a faji, nyelvi, vallási összetartozás alapján összetartozásra szólította fel hallgatóságát. A németnyelvű híveknek néhány szóval méltatta a mi ünnepünk jelentőségét.

A szép számmal összejött magyar hívek szentmise után a Caritas Waldheimben jöttek össze ebédre. Hála az előrelátó szervezőknek, a nagyon jó ebédből még azoknak is jutott, akik csak késve jelezték jövetelüket. — Délután Mózsi Ferenc erdélyi származású, Amerikában élő fiatal költő verseiből adott elő. — Később magyar nóták és harmonika-szóra lejtett táncok színezték a kellemes találkozót. (Syy)

A TORONTÓI JUBILEUMI TÁBOR

A torontói jubileumi táborra 57 európai cserkész, fiú- és leánycserkész indult utnak Münchenből. A repülőút jó volt, éjjel 12 órakor érkezünk a Niagara Fallshoz. (D. u. 2-kor indultunk Münchenből.) — A Niagara Fallstól autóbuszokon tettük meg az utat a táborhelyig, Orpnóba. Éjjel ill. mondhatnám hajnali fél 4-kor érkezünk meg a táborba, ahol a szokatlan időpont ellenére a tábor vezetősége nagy szeretettel várt bennünket. Azonnal vacsorát, frissítőket kaptunk s egy óra múlva már pihenőre térhettünk. Másnap reggel a korosztályoknak megfelelő altáborokba kerültünk. Mivel az európai csoport késve érkezett (a Charter késése miatt), itt már rendezett tábori életet találtunk. De amerikai, kanadai magyar cserkésztestvéreink a legnagyobb szeretettel segítettek, hogy azonnal feltaláljuk magunkat és beálljunk a tábori életbe. Technikailag kitűnően megépített, hatalmas tábor-városban találtuk magunkat. Az élelmezés nagyszerű volt és szép a táborhely. Jó volt a program is, különösen a fiú táborokban. Különösen a III. fiú, az Udvarhely tábor tett szert mindenkinek. Az valódi cserkész-tábor volt. Vadregényes, szép és érdekes. Voltak a táborban versenyek, portyák, szellemi Olympiász, fürdés és sok minden más.

KORNÉLIUS

JUHÁSZ LÁSZLÓ

«AZ IRODALOM VILÁGA»

A Magyar Iskolabizottság kiadásában most jelent meg a Burg-Kastli Magyar Gimnázium harmadik magyar nyelv- és irodalom-tankönyve: «Az irodalom világa», Horváth Ferenc magyar tanár összeállításában.

Első tankönyvünk a «Virágos kert», 1969-ben jelent meg. Első része a magyar 'ABC'-t tartalmazza olyan tanulóink számára, akik a magyar betűvel csak Kastlban ismerkednek meg; a második rész pedig szépirodalmi olvasmányokból áll.

Második magyar tankönyvünk a «Hazánk», 1971-ben jelent meg. Mint a címe is jelzi, túlnyomó többségükben már külföldön született tanulóinkkal irodalmi értékű műveken keresztül ismerteti és szereteti meg hazánkat: a magyar múltat, a magyar tájat lakóival és kultúrájukkal. — A könyvet rövid magyar nyelvtan egészíti ki.

Most megjelent könyvünk iskolánk magyar nyelv- és irodalom-tanításában régi hiányt pótol, mivel eddig a 8. 9. és 10. osztályoknak nem volt komoly magyar tankönyve. «Az irodalom világa» több mint egyszerű irodalmi tankönyv. Inkább segéd-eszköz minden diákunk számára, aki komolyan foglalkozik az irodalommal; a magyar tanárok és intelligens magyar szülők számára, akik tanítványaikat irodalmi fokon akarják megtanítani magyarul és bevezetni a magyar- és a világ-irodalomba.

A könyv aranyhíd szeretne lenni a tanuló és irodalmunk csodálatos szép és gazdag világa között, amit már gyermekkorban kis bürüvé cölöpöztek ki a szülők altató dalai, meséi, versikéi és elbeszélései. Most ezt a bürüt kellene biztos és szilárd hiddá kiépítenie a tanulónak saját munkájával, tanárok és gondos nevelők segítségével. Ebben a munkában nélkülözhetetlen segéd-eszköz ez a könyv.

Az irodalom ismeretére és szeretetére türelmesen rá kell vezetni a tanulót; főleg irodalmi példákön keresztül. A könyv éppen ezért a szépirodalmi alapismereteken kívül gondosan kiválasztott gazdag szemelvény-anyagot is tartalmaz irodalmunk igazgyöngyeiből és a világirodalom remekeiből. Az a tanuló, aki öntudatosan és öntevékenyen megy át azon az irodalmi iskolán, amit ez a könyv nyújt neki, megszeresheti azt az irodalmi alapot, ami szükséges ahhoz, hogy valaki nemzeti és európai síkon egyaránt kultúremler legyen.

Mivel emigrációnk ifjúságának csak elenyésző kis százaléka jár Burg-Kastl-ban, fontos, hogy ez az új segédkönyv eljusson az összes magyar hétvégi iskolához, cserkészcsapathoz és kultúregyesülethez. De nem hiányozhat az öntudatos magyar családokból sem, éppen ezért ezt a könyvet is mint a megelőző kettőt, nagy anyagi áldozattal négyezer példányban adtuk ki, hogy az egész m.emigráció közkinccsév lehessen.

«Az irodalom világa» 308 sűrűn nyomtatott oldalon igen nagy anyagot ölel föl. Készült a Danubia könyvnyomdában (München 50, Ferchenbach Str. 88.), jó papíron, szép betűkkel, gondos kivitelben, zöld műbőr kötésben. Ára 22.— német márka, külföldön 9.— USA dollár, vagy annak megfelelő más valuta. — Megrendelhető iskolánknál, 8455 Kastl, Ungarisches Gymnasium, W. Deutschland, vagy a Magyar Iskolabizottságnál: 8 München 81. Oberföhringer Str. 40. — Magyar iskoláknak, cserkészcsapatoknak és kultúregyesületeknek kedvezményt adunk. (H. F.)

EURÓPAI KERULETI CSERKÉSZ
TÉLITÁBOR DÉLTIROLBAN

A Magyar Cserkészszövetség európai kerülete örömmel hirdeti meg ezúton is, hagyományos, évek óta nagy közkedveltségnek örvendő Téli Táborát. Az idei téli tábor, mely a «Kárpát Téli Tábor» nevet viseli, 1975 dec. 26-tól 1976 jan. 6-ig tart, a nagyon szép fekvésű déltiroli St.Jakobban (Ahrntal völgye, Északolaszország) kerül megrendezésre. A cserkészek a Pensió Jungmann-ban nyernek elhelyezést (két nagy házban). Cserkészszülők számára a Pensió Lindenhofban (Steinhaus) foglaltunk le 1-2-3 ágyas szép szobákat. (Pár száz méterre a silifittől.) A sielés taponta a 2250 méteres Klausbergen történik, ahová silifit szállít fel bennünket. Itt nagyszerűen kezelt sípályák és kis siliftek vannak. Sioktatásról — kezdők és haladók számára — külön sioktatóink gondoskodnak.

Tekintettel a nagy érdeklődésre és a korlátozott létszámra, az érdeklődők mielőbb lépjenek érintkezésbe a téli tábor parancsnokságával. Cím: Ungarischer Pfadfinder-

bund, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40. Az USA-ból és Kanadából résztvenni óhajtok: Bócsay Zoltán Szöv. VK. VT. címén jelentkezzenek. (Bócsay Z. — 21131 West Wagar Cr. - Cleveland, Ohio 44116. USA.) Tel.: 216 - 331 - 1673.

Kívánatra mindenkinek pontos ismertetőt küld az európai cserkészkerület. — Jelentkezési határidő: 1975 november 20.

ANYÁK ÉS GYEREKEK

Három asszony jött a kúthoz. Egy agastyán, aki éppen ott üldögélt, hallgatta beszélgetésüket. Éppen gyerekeiket dicsérték.

«Az én fiam — mondta az egyik — minden gyerek között a legügyesebb!»

«Az enyém úgy énekel, mint a csalogány» — szolt a másik.

A harmadik asszony csak hallgatott. S amikor a többiek nem hagytak neki békét, csak ennyit mondott: «Az én fiam olyan mint a többi gyerek, nincs rajta semmi különös.»

A három asszony fogta a vízzel telt korsaját és elindult hazafelé. Három gyerek futott eléjük. Az egyik kézre állt és hányta közben a cigánykereket. A másik búbajosán énekelt mint a csalogány. A harmadik odaszaladt anyjához és kivette kezéből a korsót.

«Na, mit szolt a fiainkhoz!» — kérdezték az asszonyok az ott üldögélő öregtől.

«Fiaitokhoz? — válaszolta az öreg, — én csak egy fiút láttam!»

Tolsztoj nyomán

Georgie Starbuck Galbraith

MONDOM, MONDOGATOM A SZÍVEMNEK . . .

Mondom, mondogatom a szívemnek (s a tiednek is),
Hogy csak a Szeretet s az Igazság örök, perpétuális.
Töviskoszorúsán, s véresreostorozva veszi vállára a
Keresztet s viszi a kétség és reménytelenség kálváriájának
Minden új stációjára.

Mondogatom a szívemnek: a Szépszeretet az marad,
S hagyja kezét-lábát kegyetlenül fáraszegezni,
Mert tudja, hogy miután a szenvedélyek vad vihara áthalad,
Megmarad a titkos, tiszta, csendes várakozás a feltámadásra.

De jaj, ott van bennem mégis az az ijesztő félelem,
Hogy az ilyen keresztreszegezett szeretet vége
A biztos halál, s hogy az ilyen szeretetben
Nincs semmi köszönet, semmi szépség, semmi báj:
Nem marad belőle semmi más, csak a szenvedés
Sötét emléke, gyásza,
S ez a Koponyák hegyén álló kereszt,
Mely elhagyottan mered az égre, a világra.

Fordította: Zsoldos Imre

HIRDETÉSEK

AZ ÉLETÜNK ELFOGAD

hirdetéseket, azok közlését kérjük a Gazdasági Bizottságon át beküldeni:

8 München 81, Oberföhringerstr. 40.
A nyomda a Gazdasági Bizottság megkerülésével nem fogad el hirdetést!

KÖLTÖZKODÉSNÉL VEGYE IGÉNYBE

árban-szolgálatban kedvező céget. Költségeit előnyére számolom, csomagoláshoz ládákat kölcsönzők ruhának stb. sőt el is adhatom.

Luft János költözőkésési cég,
München 40, Hamburgerstr. 42.
Tel. 3511337.

MAGYAR KOLCSONKÖNYVTÁR

Többek kérésére közöljük, hogy a Landesbibliothek keretén belül működő

MAGYAR KÖNYVTÁR

szívesen fogadja minden Svájcban élő magyar-nyelven olvasni szerető jelentkezését. A könyvtár használata díjtalan. A könyvek cseréje posta útján történik.

Jelentkezés magyarul írásban. Cím:

Schweizerische Landesbibliothek
Ungarische Abteilung
Hallwylstr. 15.
3003 Bern

TÉTÉNY —

UNGARISCHE SPEZIALITÄTEN

Inhaber: Bayer Oszkár

München 2. Kreittmayerstr. 26.

Tel. 196393, nach 20 Uhr: 585502

0.7 literes palackolásban:

Debrői Hárslevelű	DM 5.50
Badacsonyi Kéknyelű	5.95
Badacsonyi Szürkebarát	5.85
Soproni Kékfrankos	5.75
Domoszlói Muskotály	5.85
Domoszlói Tramini	6.30
Villányi Burgundi	5.85
Hajósi Cabernet	5.90
Tokaji Aszu 4 Puttonyos	12.40

1 literes palackolásban:

Alföldi olasz Rizling	4.80
Alföldi Kékfrankos	4.80
Téli Szalámi	19.—

inc. MWST, Preise ab Lager,
Preise sind bis zur nächsten
Preisliste gültig

Kartonvételnél üvegenként 20 fillér
árengedmény.

Még kapható:

Bayer Oszkár, Ecke Kazmair-Trap-
pentreustr.
Horváth János, München 2. Tumblin-
gerstr. 28.

MAGYAR KÖNYVEK — HANGLEMEZEK!

Mindszenty bíboros: Emlékirataim című könyve ismét kapható!

Vászonkötésben, fényezett borítólapal DM 42.—

Szoltsenyicin: Gulag szigetcsoport 32.—

Nagysikerű Claire Kenneth könyvek!

A hermelines hölgy, újdonság 24.—

Éjszaka Kairóban 24.—

Holdfény Hawaiban 24.—

Neonfény a Nilus felett 24.—

Cigánydalok lemeze megjelent!

LPX 10131 30 cm:

«Hej Rigó, Rigó, Hopp te Zsiga stb.» Horváth István énekel 19.50

LPX 10133 30 cm:

«Hej daladé, daladé ... » 19.50

Kovács Apollónia énekel népszerű cigánydalokat!

Kérje díjtalan könyv- és hanglemezkatalógusainkat!

MUSICA HUNGARICA 8 - München 40.

Agnesstr. 45. Tel. 180-911

DIÓSZEGHY TIBOR HITES TOLMÁCS ÉS FORDÍTÓ

(magyar-német és német-magyar) Németországban tanácsadás állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, peres ügyekben segít.

D - 404 Neuss, Daimlerstr. 249.

(Tel. 02101/ 541317)

FRANKFURTBAN ÉLŐ MŰÉPÍTÉSZ,

31/170, szimpatikus, sportkedvelő, vidám, modern, sokoldalú, megismerkedne hozzá illő hölgygel. Lehetőleg fényképes levelet «Kettesben» jelígre az Életünk Gazdasági Bizottságához, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

26 ÉVES DIPLOMÁS FÉRFI

társaság hiányában szívesen megismerkedne csinos magyar, vagy német lánnyal. Fényképes levelet «Július 6» jelígre kér az Életünk Gazdasági Bizottságához, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

52 ÉVES, 172 cm MAGAS FÉRFI,

aki operációból kifolyólag halkán, de érthetően beszél, keresi magyar, francia vagy német származású, egyszerű de becsületes érzésű hölgy ismeretségét házasság céljából, 55 éves korig. Választ «Ősz előtti találkozás» jelígre kér az Életünk Gazdasági Bizottságához, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

DIPLOMÁS MÉRNÖK,

ő n álló vállalkozással egy Stuttgart környéki nagyvárosban, 36/172, nőtlen

ún. volksdeutsch, keres melegszívű, kellemes külsejű feleséget egy diplomás (vagy azzal egyenértékű képzettségű) magyar vagy német származású hölgy személyében. Részletes levelet és fényképet «Mindig korrekt» jelígre kér az

Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

SURGÓSEN (!) KERESÜNK

egy egyedül álló Hotel-Restaurant számára Oberpfalz - Fichtelgebirge (Németország) magyar házaspárt (szakács vagy pincér), aki német állampolgársággal vagy elismert Azyll-lal rendelkezik. Választ alábbi címünkre:

Horváth Tamás D - 8591 Friedensfelds
Schönfuss Str. 14. Tel. 09683/339.

MEGJELENT A SZENTÉV ALKALMÁVAL

P. Salamon Z. László OFM Cap:

HOL SZENT PÉTER SÍRBA TÉVE

A könyv alcíme: «Szent Péter római tartózkodása és halála; sírjának és ereklyéinek története az ásatások eredményei alapján.»

100 oldalon mutatja be Szt. Péter és Róma kapcsolatát, a főapostol római tartózkodását, halálának módját, idejét és helyét; majd a Vaticanum nevű területet az ókorban cirkuszaival, az 1939-49 közti ásatásokat a Szt. Péter bazilika alatt, az apostolfejedelem sírjának és csontjainak feltalálását, a talált feliratok megfejtését, a tudományos vizsgálatokat, stb. A leírást 21 kép teszi még szemléletesebbé.

E témának ma már hatalmas irodalma van, de magyar nyelven még nem jelent meg róla bővebb ismertetés. Vallási, történelmi, régészeti kérdések iránt érdeklődőknek különösen ajánljuk!

Megrendelhető a szerzőnél. Címe:

I-00151 Roma, via del Casaleto 481.

Tel. 06-53 73 319.

A könyv ára: 1 US dollár, vagy ennek megfelelő értékű más valuta.

MEGHÍVÓ ERZSÉBET NAPRA !

A Zürichi Magyar Nőegylet 1975 nov. 16-án rendezi hagyományos ünnepélyét a Szt. Ferenc Plébánia kultúrtermében, Kilchbergstr. 5. Wollishofen. Elérhető a 7-es villamossal a Morgenthal megállóig.

Délután 3 órakor kezdődő műsoros tea-délutánunkat árpádházi Szt. Erzsébet életét méltató beszéddel nyitjuk meg. Szívélyes szeretettel vár mindenkit a

RENDEZŐSÉG

Rövid hírek

Lengyelországban a 27 egyházmegyéből 1974-ben 638 fiatal teológust szenteltek pappá, közülük 152 szerzetespap. Az országban jelenleg 4216 papjelöltet tartanak számon a 31 millió lengyel katolikus közül. Míg Nyugatnémetország 29.4 millió katolikus közül csak 2415 a papjelölt.

Rómában októberben tartják az európai püspöki konferenciák együttes ülését. A találkozót Etchegaray marseillesi érsek nyitja meg. Mint 1967-ben és 1969-ben is, a konferenciák képviselői kicserélik tapasztalataikat, nyelvi csoportokban vitatják meg az előadásokat, a plenáris üléseken pedig összegezik a megbeszélések eredményeit. A találkozó ünnepélyes koncelebrációval zárul majd.

Lillehammer norvégiai városban tartották a cserkészek NORDJAMB 75 nevű nagy találkozóját, amelyen 94 országból 17 ezer cserkész vett részt. A viták központjában aktuális ifjúsági- és cserkész-problémák álltak, de sor került kulturális és zenei bemutatókra, előadásokra is.

Pater Carret, a párizsi Notre Dame ismert nagybőjti szónokát az 1974-ben elhunyt Danielou kardinális helyére a Francia Akadémia tagjává választották.

Nyugatnémetország 1075 katolikus iskolájában jelenleg több, mint 250 ezer diák tanul. Az utóbbi négy évben számuk több, mint 50 ezerrel emelkedett.

Angolában az egymással szembenálló felszabadítási mozgalmak harca miatt, főként az ország északi részében éhínség fenyegeti a lakosságot. A legfrissebb jelentések szerint egyedül az ún. kávé-város, Carmona körzetében mintegy félmillió ember éhezik.

Felici kardinális római otthonából elűnt XXIII. János pápa gyűrűje és több értékes tárgy. A betörés a kardinális spanyolországi tartózkodása idején történt.

Stuttgartban a katolikus kiadók és könyvkereskedők szövetsége összesített jegyzéket adott ki a német nyelvterületen megjelent vallásos és teológiai tárgyú kiadványokról. A jelenleg forgalomban lévő és megvásárolható könyvek teljes jegyzékét tartalmazó kiadvány 4500 címet tartalmaz.

Szauz Arábia új uralkodója, Chalid király engedélyt adott arra, hogy az országban élő külföldiek istentiszteletet tarthassanak és engedélyezte egy ortodox metropolita székhely felállítását is. Ezen a területen 1300 év óta nem te-

vékenykedett keresztény közösség. A rendelkezést a vallási megbékélés jeleként értékeli az országban.

A Párizsban megjelenő Episkopális bulletin szerint 1968 óta állandóan emelkedett a vallásos könyvek bevétele a keleti országokba. A SZU ortodox egyházai maguk nyomtathatják az Ó- és Újtestamentumot. Az amerikai Biblia Társaság ugyanebben az évben 10 ezer Evangéliumot, 5 ezer Újszövetséget, 10 ezer Bibliát és ezer görög nyelvű Újszövetséget juttatott el az ortodox egyháznak. A lap szerint csupán Bulgáriában és Albániában nem jelent meg a 2. világháború óta Szentírás és nem is engedélyezték bevitelét az országba.

Ingolstadtban 700 éves tevékenységre tekintenek vissza a ferences szerzetesek. 9 páter és 4 testvér él jelenleg abban a kolostorban, amelyet 1275-ben Lajos herceg alapított. Az akkor kitűzött feladatukat teljesítik ma is, a lelkipásztorkodást. Évente több, mint száz ezer gyónót hallgatnak meg és kísérik a környező plébániákon is.

Missale Bemba címmel megjelent az első bemba nyelvre lefordított misekönyv, Zambia katolikus lakossága számára. A misekönyvet 3 évi munka után Augsburgban jelentették meg. Az első ezer példány laza lapokon, a trópusi körülményeknek megfelelő papíron került nyomtatásra. A közeljövőben elkészül ugyancsak bemba nyelven a Biblia fordítása is.

Grazban 10 nagy európai könyvkiadó vállalat megnevezte az Év könyve címmel kitüntetett kiadványt. A könyv a würzburgi Echter kiadó gondozásában jelent meg. Címe: «Hiszek» és neves teológusok elmékedéseit tartalmazza az apostoli hitvallásról.

A Máltai Segélyszolgálat 1974. évi jelentése szerint az önkéntes segítők 33 ezernél többször vonultak ki különféle alkalmakkor és 83 ezernél többször nyújtottak segítséget, több mint egymillió óraszámban, amelyért nem kaptak és nem is vártak fizetést. Összegezve: 4,5 millió km-t tettek meg és ezzel százszor körülérték volna a földünket. A segélyszolgálat Európán kívül Ázsiában és Afrikában is tevékenykedik.

FIGYELEM!!

Közljük az érdekeltekkel, hogy Erdélybe az árvízkárosultak megsegítésére 1975 dec. 1-ig lehet vámmentesen csomagot küldeni.

Hogyan lehet előfizetni az Életünkre?

Az Életünk terjesztői

a helyi magyar lelkészek; ők küldik meg kívánatra a lapot a területükön élő híveknek.

Az előfizetési díjat, mely 1975 január 1-től

14.— svájci frank,

vagy annak megfelelő más valuta, az illetékes magyar lelkészeknek fizessük be.

Csak onnan forduljunk

közvetlenül a kiadóhivatalhoz, ahol a lelkész hiányzik, vagy valami oknál fogva nem terjesztője a lapnak.

Európán kívüli rendeléseket a központi hivatal intéz;

Címe:

Életünk (Unser Leben)

Frongartenstr. 15.

9000 St.Gallen (Schweiz)

Az előfizetés tengerentúlra is

14.— svájci frank, ha azonban légipostával kéri valaki a lapot, 25.— svájci frank, vagy annak megfelelő más valuta.

Életünk

Az európai magyar katolikusok lapja
Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Vecsey József

Szerkesztőség és nyomda:

Ungarische Buchdruckerei,
9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15.
(Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Előfizetés egy évre: 14.— svájci frank
más országban ennek megfelelő valuta
Egyes szám ára 1.20 svájci frank.

É l e t ü n k — Unser Leben
Monatschrift für die ungarischen
Katholiken in Europa

Redakteur und Herausgeber:

Dr. Josef Vecsey

Redaktion und Druck: Ungarische
Buchdruckerei, 9000 St.Gallen,
Frongartenstr. 15. (Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Kto. Krt. 603 Ungarische Buchdruckerei
Sparkassa der Administration
St. Gallen.

Bezugspreis jährlich: 14.— Sfr.

Lapzárta a hónap 15-én, hirdetéseket pedig csak a hónap 12-ig fogadunk ell